

ЗМІСТ

Засідання тридцять перше, ранкове *(Вівторок, 23 квітня 2019 року)*

Виступи уповноважених представників
депутатських фракцій і груп ...4

Розгляд проекту Закону «Про забезпечення
функціонування української мови як державної» ...14

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ТРИДЦЯТЬ ПЕРШЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
23 квітня 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку! Прошу всіх заходити до залу і приготуватися до реєстрації.

Колеги, будь ласка, займайте робочі місця.

Увімкніть систему «Рада».

У сесійному залі зареєструвалися 363 народних депутати. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Сьогодні день народження у наших колег: Ігоря Сергійовича Алексєєва і Максима Анатолійовича Полякова. Друзі, вітаємо вас! *(Оплески)*.

Шановні колеги! У неділю відбувся другий тур президентських виборів. Треба відзначити, що вибори пройшли на найвищому європейському рівні, що зазначили усі міжнародні спостерігачі. І я вважаю, українське суспільство, українська влада продемонстрували високі стандарти європейської політики. І коли відразу після виборів, після оголошення результатів екзит-полів, нинішній Президент України привітав новообраного Президента, це цілковито відповідає європейським традиціям. Ми пригадуємо, що, на жаль, під час попередніх виборів такої практики ми не мали. Вітаю всіх із завершенням президентських виборів. Сподіваюся, політичні емоції відійдуть, і ми зможемо перейти до системної і конструктивної роботи Верховної Ради України.

Колеги, цього тижня нарешті ми маємо завершити розгляд поправок до проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» ([№ 5670-д](#)). Залишилося розглянути 251 поправку. Досвід показує, що за день ми розглядаємо близько 200 поправок, тому я передбачаю, що протягом сьогоднішнього і завтрашнього днів

ми завершимо їх розгляд. А потім, увага (!), Комітет з питань культури і духовності проведе засідання, на яке запрошуються всі представники фракцій, щоб спільно проговорити, до яких поправок ми маємо повернутися, які будуть викладені в новій редакції. Напередодні голосування законопроект буде вивішений на сайті і розданий кожному народному депутату, щоб усі, які є в залі, твердо знали, за які саме положення ми голосуємо. Я вважаю, день прийняття законопроекту про мову буде одним із найважливіших днів для Верховної Ради України. Передбачаю, що в Чистий четвер, об 11 годині, ми зможемо перейти до голосування. Переконали, що як у Чистий четвер ми прийняли декомунізацію, так зможемо прийняти і законопроект про мову.

Отже, наголошую, що в четвер, об 11 годині, всі народні депутати мають бути в залі. Переконали, що виборці, все українське суспільство слідкуватимуть за тим, як працюють народні депутати. Це один із найфундаментальніших законопроектів, до якого ми довго йшли і якого довго чекали. Колеги, в Чистий четвер має бути повна мобілізація в залі. Я переконали, що в Чистий четвер Україна, українське суспільство матиме закон про мову.

Після того я пропонуватиму розгляд безпекових законопроектів, зокрема законопроекту щодо протимінної діяльності, який потребує негайного прийняття, і я закликаю всіх до мобілізації.

Також розглянемо питання щодо проведення в Україні у 2020 році весняної сесії Парламентської асамблеї НАТО. Я вважаю, це великий успіх і української делегації, і Української держави. Я особисто ініціював цю подію. Депутати з усіх країн євроатлантичного простору приїдуть до України наступної весни для проведення Парламентської асамблеї НАТО.

Колеги, ще я пропоную поставити на четвер блок законопроектів щодо реформи парламенту. Під час плідних дискусій усі голови фракцій, учасники «Діалогів Моне», обговорили ряд питань щодо розподілу комітетів і їх кількості за методом д'Онדה та важливості прийняття закону про тимчасові слідчі комісії. Я вважаю, ми маємо великі шанси прийняти їх у цей четвер.

Тому, колеги, закликаю всіх до повної мобілізації, щоб ми змогли показати в четвер ефективну і дієву роботу.

І останнє повідомлення. Сьогодні виповнюється 75 років з початку найбільшого бою Української повстанської армії з більшовицькими карателями з НКВС. 23-24 квітня 1944 року на Рівненщині, в лісі, на околицях сіл Гурби та Антонівці, 15 тисяч НКВСників оточили 5 тисяч бійців Української повстанської армії, але військо УПА дало гідний бій. Це був найбільший бій Української повстанської армії. Воїни УПА змогли вийти з оточення і знищити значну кількість ворогів. Ми виховувалися на прикладі героїчного бою під Гурбами. Слава мужнім учасникам бою і слава Україні! А тим, хто кричить, зневажає нашу історію і нашу пам'ять, буде відведено гідне місце в нашій історії (*Шум у залі*). Не кричить, грошей не буде.

Колеги, нагадую, що у вівторок ми маємо 30 хвилин для оголошень, заяв, повідомлень, пропозицій від депутатських фракцій і груп.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи.

Від фракції «Народний фронт» до слова запрошується голова фракції Максим Бурбак.

БУРБАК М.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»). Вітаю, колеги! Україна з гідністю пройшла вибори Президента. Маємо повне право стверджувати, що йдемо сталим курсом демократичної держави.

За п'ять років Україна відчула позитивні і небувалі перетворення. Значна частина цих досягнень була ініційована і реалізована коаліційними урядами Яценюка і Гройсмана та завдяки активній роботі фракції «Народний фронт» у Верховній Раді. Безвіз, енергетична незалежність, захист української мови, протидія російській пропаганді, санкції проти Росії, макроекономічна і фінансова стабільність, пріоритетне фінансування українського війська, реформи освіти і МВС – це ті результати, якими завжди пишатиметься «Народний фронт».

21 квітня Україна обрала нового Президента. Сфера відповідальності Президента чітко прописана в Конституції: безпека, армія, захист прав і свобод, зовнішня політика. Президент зобов'язаний дотримуватися Основного Закону, де тепер чітко зазначено, що Україна прямує до Європейського Союзу і НАТО, бо такою є воля

українського народу. Ключове завдання новообраного Президента – повернення окупованих територій і захист України від російської збройної агресії. Це найскладніше і водночас найважливіше завдання.

Наголошую, «Народний фронт» не допустить сумнівних сценаріїв і небезпечних домовленостей з грізним ворогом України. «Народний фронт» стоятиме на сторожі будь-яких спроб реваншу і капітуляції. Ми за будь-яких обставин захистимо всі здобутки України, які далися українському народу ціною поту і крові.

Президент, уряд і парламент мають разом працювати і вести країну до успіху. Очікуємо почути від нового Президента про заплановані кроки на перші 100 днів, перший рік і на весь термін. Тепер Україна як ніколи потребує чесності і реалізму.

Восени відбудуться чергові парламентські вибори, від яких залежатиме, якою буде нова парламентська більшість, яким буде новий уряд, чи продовжимо ми шлях до ЄС і НАТО, чи будемо й надалі зміцнювати нашу державу.

У ці дні маємо завершити розгляд та прийняти проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Це надважливий законопроект, яким врегульовується функціонування державної мови. Наголошую, врегульовується, а не нав'язується українська мова, як про це звідусіль волають пропагандисти «руського миру». Законопроект надважливий і найліберальніший в Європі. Якщо ми хочемо захистити свою державу, повинні захистити державну мову. Парламент вийшов на фінішну пряму у розгляді цього законопроекту, в четвер маємо його прийняти. Державна українська мова є основою національної безпеки.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Від «Партії «Відродження» до слова запрошується Шипко Андрій Федорович. Будь ласка.

ШИПКО А.Ф., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одномандатний виборчий округ № 35, Дніпропетровська область, самовисуванець). Дніпропетровщина, виборчий округ № 35, міста Нікополь, Покров, Нікопольський район. Шановні народні депутати! Дорогі виборці! Вчора ми бачили,

як проходило засідання Погоджувальної ради – усіх просто накрило весною. Та, і слава Богу. Результати виборів показали, що час змін настав і український народ більше чекати не буде. Кожен, хто працює в цій залі, повинен зрозуміти, що частина відповідальності лежить і на парламенті, бо у Верховній Раді роками знаходяться законопроекти, які потрібні українцям, не піарні, не передвиборчі, а ті, на які чекають люди.

Хочу нагадати, що через три дні чергові роковини трагедії на Чорнобильській АЕС. Минуло 33 роки! І ми не хочемо, щоб доля чорнобильців залишилася поза увагою парламенту. Жодна влада в Україні не виконала зобов'язань перед цими людьми. За останні п'ять років чинною владою ухвалювалися документи, які звужували права чорнобильців, обмежували соціальні пільги і компенсації, фактично, заморозили пенсії чорнобильцям, не виконувалися рішення судів, у тому числі й Європейського суду з прав людини, прийняті на користь постраждалих українців.

За цієї влади кількість чорнобильців в Україні скоротилася, вдумайтеся, на 45 відсотків! За даними Рахункової палати з 1 січня 2015 року по липень 2018 року кількість чорнобильців, які отримують пільги, скоротилася на 750 тисяч. Невже до цих людей повернулося здоров'я чи в них проблеми зникли?

Ще у квітні 2017 року депутатською групою «Партія «Відродження» на основі рекомендацій чорнобильських організацій був розроблений законопроект [№ 6292](#), який є першою комплексною спробою реформувати законодавство стосовно всіх категорій чорнобильців. Два роки тому, з цього самого місця, я особисто вам, шановний пане Голово Верховної Ради, передав листа за підписами 10 тисяч чорнобильців та ліквідаторів аварії з однією вимогою: негайно внести законопроект № 6292, який підтримується залом, усіма фракціями, суспільством, на розгляд. Де цей лист з підписами? Чому законопроект і досі не в залі?

Ми вимагаємо, щоб у цей четвер, коли, як ви анонсуєте, буде повна мобілізація в залі, внесли цей законопроект на розгляд залу, і ви побачите повну його підтримку. Вам стане легше, суспільству стане легше. Це буде великий крок уперед у розбудові соціально-справедливої держави.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Опозиційний блок» виступатиме Новинський Вадим Владиславович. Будь ласка.

НОВИНСЬКИЙ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні українці! Шановні колеги! Минулої неділі український народ дав оцінку тому, що відбувалося з Україною протягом останніх п'яти років. І справа навіть не в особі Петра Порошенка, а в системі, яку він очолював. Народ України висловився проти: штучного поділу на схід і захід, війни, бідності, лицемірства, націоналізму як державної ідеології, гонінь на канонічну Українську православну церкву, переписування історії та перетворення фашистів на героїв, експериментів з мовою, повної втрати незалежності, зовнішнього управління, корупції і переслідувань за політичною ознакою. Українці майже однотайно підбили підсумки і дали свою оцінку владі. У такій ситуації Верховна Рада повинна почути той сигнал, який надіслав народ, усвідомити свою відповідальність за ситуацію в країні, за повернення довіри до держави та її інститутів.

Шановні народні депутати! Упевнений, усі ми маємо нарешті зосередити свої зусилля на досягненні миру та відбудові України. Ми маємо докласти максимум зусиль, щоби досягти реального зростання економіки, відновлення промислового виробництва та підвищення соціальних стандартів, нарешті захистити права та свободи громадян України. Але маю зазначити, що керівництво Верховної Ради та значна частина народних депутатів, на жаль, і досі не вивчили уроку президентської кампанії, не усвідомили, чому чинна влада програла вибори.

Мовний законопроект, який розглядається Верховною Радою, є абсолютно шкідливим з точки зору єдності України, адже він порушує конституційні права мільйонів наших громадян. Варто усвідомити, що агресивна мовна політика стала однією із причин програшу провладної команди. Вважаємо за доцільне перейти до більш важливих питань, вирішення яких від нас чекають громадяни України. Ми повинні якомога швидше прийняти рішення, яке гарантувало б проведення парламентських виборів на основі відкритих списків, маю на увазі необхідність прийняття нового Виборчого кодексу.

Також потребує негайного розгляду законопроект про опозицію, який закріпив би права і політичні можливості опозиції в Україні і привів би ситуацію в парламенті у відповідність із світовими стандартами демократії. Якщо це зробити, Верховна Рада стане запобіжником від будь-яких спроб концентрації чи узурпації влади, а її діяльність буде в інтересах всієї країни, а не лише однієї політичної сили.

Також необхідно доопрацювати, узгодити з Регламентом і прийняти законопроект про слідчі комісії Верховної Ради. Країна має бути захищеною від авторитаризму та свавілля, а політична система стати збалансованою. Якщо система виявилася хибною, треба зробити висновки і виправити помилки, а не стверджувати, що помиляється народ, який не розуміє великих намірів великих політиків.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від фракції «Блок Петра Порошенка» виступатиме голова фракції Артур Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний Андрію Володимировичу! Шановні колеги! Шановні українці! Україна продемонструвала всьому світу, що ми держава з високим рівнем демократії, де забезпечене одне із основних прав громадян – самим обирати собі владу. Весь світ побачив і підтвердив це. Незважаючи на російську агресію, в умовах нескінченних фейків та інформаційних атак, Президент Петро Порошенко забезпечив захист вільного волевиявлення громадян. Учора люди біля стін Адміністрації Президента і мільйони по всій Україні дякували Президенту Порошенку за величезний внесок у захист держави в часи її найтяжчих випробувань.

Від імені нашої фракції та Президента України Петра Порошенка хочу подякувати всім виборцям, які прийшли на дільниці та проголосували. Особливу подяку хочу висловити понад 4,5 мільйона українцям, котрі віддали свої голоси за Петра Порошенка та за незалежну, сильну, європейську Україну. Поза будь-якими сумнівами, команда Петра Порошенка і далі стоятиме на захисті всіх здобутків

за останні п'ять років: насамперед на захисті стратегії повернення українців до кола європейських народів, співпраці та всеохопної інтеграції в Євросоюз та НАТО.

З початку російської агресії Верховний Головнокомандувач Петро Порошенко розбудував найсильнішу в національній новітній історії армію. Згадайте, на початку 2014 року не було майже нічого: техніка розібрана і розпродана, перші колони захисників їхали на фронт у шкільних автобусах. Тепер маємо повністю боєздатне, мотивоване і соціально захищене військо, яке визнається одним із найсильніших на континенті. Петру Порошенку вдалося об'єднати потужну міжнародну антикремлівську коаліцію, яка санкціями, політичним тиском, наданням оборонної зброї допомагає нам боротися за відновлення територіальної цілісності України. І ми це будемо захищати.

Завдяки наполегливій політиці Петра Порошенка ЄС надав воюючій країні безвізовий режим, відчутно збільшився авторитет українського паспорта, безвіз діє вже зі 130 країнами світу. І цей здобуток ми також будемо захищати.

Попри війну за президентства Петра Порошенка вітчизняна економіка вийшла з піке і почала зростати, запрацювали зони вільної торгівлі з ЄС, Канадою, запрацювала українська система *ProZorro*, досягнуто енергетичної незалежності та багато іншого. Не забуваємо і про виграш НАК «Нафтогаз України» арбітражу в Стокгольмі у «Газпрому», який дозволив розірвати кабальні газові контракти і отримати компенсацію майже на 140 мільярдів гривень.

А ініційована Петром Порошенком реформа децентралізації. Скрізь відкривають сучасні школи, дитячі садки, ремонтують дороги, створюють модерну європейську інфраструктуру. Досвід України, коли в умовах війни Президент Петро Порошенко успішно втілює цю реформу, є унікальним.

У цю неділю Великдень. Уперше за 333 роки віряни понесуть освячувати святкові кошики до автокефальної Православної церкви України, а це чи не головна підвалина духовного відродження України. Не менш важливою була декомунізація – очищення культурного простору від радянської спадщини. Відбувся грандіозний прогрес у популяризації української мови, кіно, музики та літератури. Уже цього тижня Верховна Рада остаточно проголосує за законопроект

про державну мову. Звичайно, ця редакція гарантовано буде підписана Петром Порошенком.

Ми нарешті заклали міцний фундамент європейської сучасної держави. І коли хтось скаже, що за останні п'ять років у країні нічого не було зроблено, він лише підтвердить, що сам «відкосив» від порятунку країни, коли мільйони українців на чолі з Петром Порошенком...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від Радикальної партії виступатиме голова фракції Олег Валерійович Ляшко. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія. На президентських виборах 73 відсотки українців сказали «ні» епосі жадібності та бідності, яка була побудована владою Порошенка і його оточенням. Ми повністю поділяємо позицію українських громадян. Саме тому фракція Радикальної партії, наша команда всі ці роки була в опозиції до вибудованої Порошенком жадібною системою, яка породжує бідність українців. Але хочу попередити українців, що система жадібності та бідності, яка отримала в неділю на президентських виборах нокаут, якщо її не добити, не знищити остаточно, може відродитися.

Тому ми пропонуємо такий план знищення побудованої в Україні системи жадібності:

закон про імпічмент Президента – глава держави незалежно від прізвища має бути підзвітний і підконтрольний суспільству і громадянам;

закон про тимчасові слідчі комісії – дієвий парламентський контроль, запобіжник проти узурпації влади;

зняття недоторканності з Президента, депутатів і суддів – усі громадяни повинні бути рівні перед законом;

зміна виборчої системи – ліквідація мажоритарки, запровадження пропорційних виборів за відкритими списками є найкращими ліками від політичної корупції;

скорочення чисельності народних депутатів України до 250 осіб – цього цілком достатньо для ефективної роботи Верховної Ради;

позбавлення Президента неконституційних повноважень, які Петро Порошенко привласнив собі для того, щоб збагачувати себе і власне оточення;

реальна судова реформа – повна заміна усіх суддів, прямі вибори суддів народом за прикладом американської моделі та багатьох інших.

Кінець епохи бідності – це і першочерговий перегляд меморандуму з Міжнародним валютним фондом щодо зниження ціни на газ, комунальних тарифів. Коли новообраний Президент і його команда кажуть, що вони за це не відповідальні, то хочу сказати, що відповідно до Конституції Президент має право скасовувати рішення уряду. Саме Президент Порошенко підписав меморандум з МВФ, на підставі якого українці сьогодні платять космічні тарифи. Ми звертаємося до новообраного Президента з проханням негайно вимагати перегляду меморандуму з МВФ і скасувати рішення уряду про підвищення тарифів.

Кінець епохи бідності – це радикальна зміна економічної політики в інтересах національного виробництва, негайний перегляд бюджету, щоб вичистити звідти всі корупційні схеми, закладені вже колишньою владою, і зекономлені мільярди спрямувати на підвищення зарплат, перерахунок пенсій, на житло для молоді і відновлення справедливості.

Кінець епохи жадібності та бідності має... *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від фракції «Самопоміч» до слова запрошується голова фракції Олег Березюк.

БЕРЕЗЮК О.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Вельмишановний пане Голово! Вельмишановні пані та панове! Ще на початку ХХ століття в британському парламенті звучали слова, що саме Україна має неймовірний вплив, і ситуація в Україні, на європейський

мир і дипломатію. Ланселот Лоутон доповідав британському парламенту, що українська проблема є наслідком одного з найбільших політичних шахрайств у нашій історії. І очевидно, що основним інструментом проти держави було шахрайство, а сьогодні це шахрайство олігархії і нашого ворога. Також очевидно й те, що основним інструментом проти цього шахрайства є український народ, який вгору йде, який протягом останніх десятиліть декілька разів сам на сам ставав на захист своєї української державності проти недолугого управління, недолугих олігархічних схем, віковичного ворога. Він сьогодні ставить нові-старі задачі, які влада завжди обіцяє виконати, але не виконує.

Справедливість. Усі мають бути рівними перед законом. Тому ключовою законодавчою ініціативою є зняття недоторканності з судів, народних депутатів, Президента України, бо Президент України – не монарх, а службовець українського народу.

Сила (наступна вимога). Український воїн має бути пошанований і забезпечений, бо він є ключовою безпекою для українського народу. Яка має бути ключова парламентська ініціатива? Прозорий оборонний бюджет країни, якого так не хоче олігархічна влада.

Безпека. Має бути безпека країни, в тому числі енергетична. Видобуток власного газу, нафти треба збільшувати, а не зменшувати. Треба будувати інфраструктуру видобутку і переробки нафти, а не руйнувати. Це не лише безпека країни, а й добробут. Тому беззаперечно ключовою парламентською ініціативою є прийняття закону для руйнації «Роттердаму +».

Економіка. Треба закон, в якому говоритиметься про те, що податок на виведений капітал є основою внутрішніх інвестицій країни і розвитку підприємництва. Чому проти цього олігархічна машина? Тому що зростає сильний середній клас українських людей.

Україна багата. Україна сильна. Україна може. Кому я це сьогодні кажу? Владі, Президенту, парламенту, уряду. Людям треба служити, а не грабувати їх, і вони оцінять це сторицею. Сьогодні це дуже важливий меседж від українського народу у XXI столітті.

«Самопоміч» своєю професійністю, впертістю, відданістю і любов'ю до українського народу, який вгору йде, стояла, стоїть і буде стояти на захисті українських національних інтересів, безпеки країни і людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

І заключний виступ. Від фракції «Батьківщина» виступатиме Андрій Кожем'якін.

КОЖЕМ'ЯКІН А.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Добрий день, колеги! Шановний Голово! Шановні колеги! В Україні пройшли демократичні вибори Президента України. Україна обрала нового Президента і нам усім слід поважати цей вибір. Другий тур виборів пройшов без серйозних порушень, і тут слід подякувати правоохоронним органам, зокрема міністру внутрішніх справ і керівництву Національної поліції, та всім працівникам за забезпечення ними публічної безпеки і порядку під час виборчого процесу. Це перше.

Друге. Учора, на засіданні Погоджувальної ради, Голова Верховної Ради України та керівники фракцій зазначили про необхідність прийняття законопроектів про імпічмент Президента та про тимчасові слідчі комісії Верховної Ради. Я хочу сказати, що проект Закону «Про порядок імпічменту Президента України» ([№ 1097](#)) був зареєстрований особисто мною та Юлією Володимирівною Тимошенко ще 28 листопада 2014 року. Будь ласка, включайте його до порядку денного та давайте розглядати.

Проект Закону «Про тимчасові слідчі комісії, спеціальну тимчасову слідчу комісію і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» ([№ 1098](#)) також свого часу ініційований мною, Юлією Володимирівною Тимошенко, Андрієм Володимировичем Парубієм, пані Сироїд, паном Березюком та зареєстрований 28 листопада 2014 року. Будь ласка, без багатослівних вигуків вносимо на розгляд Верховної Ради і беремо ініціативу у свої руки.

Третє. Необхідно вже зараз виконати вимоги закону, за яким жодні виплати не можуть бути нижчими, аніж прожитковий мінімум. Я вже не кажу про сам рівень, який треба переглядати. Але навіть за ним мінімальна пенсія має бути не менше 4425 гривень. Люди не отримують і цих грошей. Це наслідок корупційної кругової поруки, яка дозволяє посадовцям уникати і в цьому питанні відповідальності.

Звільнення від корупції починається з рівності всіх перед законом і невідворотності покарання для всіх. Хто його порушує, той повинен понести покарання. Саме зараз у Верховної Ради є шанс почати руйнувати систему кругової поруки і боротися з корупцією.

Четверте і останнє. Насправді сьогодні не стоїть питання за чи проти змін, про які всі кажуть в Україні після виборів Президента. Українці обрали зміни, і це головний висновок. Тепер від нового Президента та від нас, шановні колеги, залежить: будуть ці зміни хаотичними і поверхневими чи ефективними, які виправдають очікування людей, додадуть впевненості в майбутньому.

Ми, партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», фракція...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, виступи уповноважених від фракцій і груп завершені.

Переходимо до розгляду поправок до проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» ([№ 5670-д](#)).

Прошу авторів поправок підготуватися до дискусії.

На трибуну запрошується голова Комітету з питань культури і духовності Микола Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Шановні друзі! Ми продовжуємо розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Хочу нагадати, що порядок розгляду буде такий. Після того, як ми розглянемо всі поправки, наш Комітет з питань культури і духовності проведе засідання, на яке ми запрошуємо керівників фракцій і груп, щоб врахувати побажання народних депутатів, і потім узгоджений остаточний варіант законопроекту буде внесений до залу на голосування. Вірю, що ми приймемо даний проект закону. Особливо приємно, що і діючий Президент Петро Порошенко сказав, що його фракція підтримає цей законопроект і він його підпише, і лідер президентських перегонів Володимир Зеленський також сказав, що він

підтримує статус і розвиток української мови. Це вселяє надію, що нарешті ми ту прогалину, яка виникла після скасування закону, прийнятого ще у 1989 році, заповнимо, прийнявши демократичний закон, який жодним чином не загрожуватиме людям, що спілкуються іншими мовами, жодним чином не впливатиме на приватну сферу спілкування, але захистить українську мову в Українській державі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, в ці дні, коли йде заключне обговорення поправок, маємо зняти всі міфи, які намагаються навішати на законопроект про мову. Наразі маємо прогресивний, сучасний, європейський законопроект. Закон про мову має більшість країн Європейського Союзу, навіть Російська Федерація має закон про мову. Україна одна із небагатьох країн, яка не має такого закону. Тому, колеги, до роботи.

Нагадую, ми зупинилися на розгляді поправки 1833, авторами якої є Німченко і Шуфрич.

Увімкніть мікрофон Нестора Шуфрича. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановний головуючий! Шановні колеги! Ми наполягаємо, щоб до частини другої статті 6 не вносилися доповнення. Ми вважаємо, що законопроект і так є досить складним, дуже розбалансованим, і перевантаження перехідних положень є зайвим.

Ми наполягаємо на голосуванні поправки щодо виключення частини другої статті 6, щоб не обтяжувати перехідні положення і законопроект у цілому новими новелами. Сподіваємося, що остаточне опрацювання цього законопроекту в комітеті зробить його збалансованим і таким, який задовольнить суспільство, а не роз'єднає.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення вашої поправки. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ми не можемо вилучати поправку в тому вигляді, в якому вона є зараз. Але коли ми будемо доопрацьовувати законопроект у комітеті, як я казав раніше, ми врахуємо поправки Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики, побажання багатьох фракцій стосовно того, що ми не будемо змінювати Закону «Про телебачення і радіомовлення». Але в цьому варіанті комітет цю поправку відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки 1833.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправка 1834. Будь ласка, пані Сюмар, вам слово. Не наполягаєте? Дякую.

Поправка 1836. Пане Шуфрич, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Ми вважаємо, в перехідних положеннях ще раз згадувати про приниження чи зневажання української мови є зайвим. Цей законопроект і так є досить провокативним. Ми хочемо, щоби він об'єднував нашу країну, об'єднував суспільство. Безумовно, ми нікому не дозволимо зневажати державну мову, але акцентувати на цьому увагу, в даному разі є зайвим. Сподіваємося, під час підготовки законопроекту до остаточної редакції ці недоречності будуть зняті, і законопроект буде менш складним і більш прийнятним для людей, а це є мета нашої роботи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Хочу вам нагадати, що питання щодо відповідальності за публічне зневажання мови, а саме кримінальне переслідування, було виключено ще до прийняття законопроекту в першому читанні. У середу, на засіданні комітету, на яке запрошуємо представників усіх фракцій, а також тих, хто брав активну участь в обговоренні, у тому числі й вас, колего Шуфрич,

ми ще раз проговоримо ці поправки. Наразі дану поправку комітет відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 1836.

«За» – 23.

Рішення не прийнято.

Поправка 1837. Пані Подоляк. Будь ласка.

Будь ласка, пане Папієв, вам слово.

ПАПІЄВ М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановні народні депутати України! Шановні громадяни України! Даний законопроект розглядається у Верховній Раді України, практично, третій пленарний тиждень. І перед тим, як сказати стосовно цієї поправки, я хочу ще раз наголосити, що хоча законопроект і називається «Про забезпечення функціонування української мови як державної», за змістом його норми забороняють використання російської, мов національних меншин, румунської, угорської, кримськотатарської, болгарської та інших мов. І ми ще раз звертаємо увагу всіх народних депутатів України на те, що до кожного виборця будуть донесені прізвища тих, хто підтримує цей законопроект, норми якого порушують права громадян, порушують європейські стандарти.

Щодо поправки. Я прошу не порушувати Регламенту, Конституції України і не вносити змін до профільних законів через прикінцеві положення. Для цього є абсолютно законна процедура, підтверджена Конституційним Судом, що зміни до профільних законів вносяться не прикінцевими положеннями, а проектом закону про внесення змін до профільного закону. Ви зараз підлаштовуєте під те...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету дати роз'яснення щодо цієї поправки, яку комітет підтримав.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Комітет цю поправку підтримав. Насправді вона є технічною. Ще раз хочу наголосити, що норми законопроекту не обмежують використання жодної мови. Окрім тих мов, які знає пан Папієв, а він назвав з десяток, у світі їх набагато більше, і жодної мови, яка є в Україні чи у світі, її використання в приватній сфері, цим законопроектом не обмежується. Громадяни це відчують. Вони відчують, як після прийняття цього законопроекту зникне будь-яка соціальна напруженість, українці, україномовні люди в Україні відчуватимуть себе захищеними. Люди, які спілкуються іншими мовами, відчуватимуть, що жодне їх право не порушено, зрозуміють, як обдурювали їх такі псевдозахисники, які намагаються розхитувати ситуацію в нашій мирній багатонаціональній країні.

Комітет не проти підтвердження цієї поправки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, прошу визначатися щодо поправки 1837, яку комітет врахував, але Папієв наполягає на її підтвердженні.

«За» – 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 1839 народних депутатів Шуфрича і Німченка.

Увімкніть мікрофон Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Ми наполягаємо на виключенні відповідної статті з тих самих причин, з яких пропонували виключити й попередні. Ми стурбовані тим, що законопроект, який і так є надзвичайно непростим для сприйняття в суспільстві, обмежується ще й додатковими змінами, які, на наш погляд, не можуть міститися в перехідних положеннях. Законопроект має бути збалансованим і таким, який не викликає суперечностей. Головна мета – врегулювання мовного питання в Україні, яке має кореспондуватися зі статтею 10 Конституції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Буде роз'яснення комітету чи голосуємо?

Будь ласка, голово комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, комітет цю поправку відхилив. Але як я вже сказав, з огляду на велику кількість запитань стосовно Закону України «Про телебачення і радіомовлення», ми обговоримо це на засіданні комітету, в середу, і під час підготовки остаточної редакції законопроекту врахуємо думки всіх депутатів, які висловилися з цього приводу, у тому числі й колеги Шуфрича.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки 1830.

«За» – 22.

Рішення не прийнято.

Поправка 1840. Микола Княжицький, вам слово.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Це моя поправка, якою я пропоную замінити в тексті слово і цифри «75 відсотків» словом і цифрами «100 відсотків». Тобто на українському телебаченні і радіо має звучати стовідсотково українська мова. Це моя персональна позиція. Позиція комітету – зменшити цифру до 90 відсотків, позиція багатьох народних депутатів – або встановити перехідний період, або залишити норму чинної редакції Закону «Про телебачення і радіомовлення» – 75 відсотків.

Проте прошу мою поправку поставити на голосування для прийняття її в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, прошу визначатися щодо прийняття поправки 1840 в повному обсязі.

«За» – 40.

Рішення не прийнято. Поправка залишається в редакції комітету.

Поправка 1841 за авторства Німченка і Шуфрича.

Слово надається Нестору Шуфричу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановна пані головуєча! Ми категорично не сприймаємо позиції, що мовою телебачення і радіомовлення в Україні є державна мова. Ми з максимальною повагою ставимося до державної мови, але нав'язування стовідсоткового використання

державної мови на телебаченні і радіо є порушенням статті 10 Конституції, якою забезпечується можливість використання інших мов, у тому числі російської та мов національних меншин. Статтею 10 Конституції гарантується право використання інших мов. Ми вважаємо, що власники медіа і журналісти мають самі визначати, якою мовою транслювати...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, ще 15 секунд.

ШУФРИЧ Н.І. Я вважаю, це право насамперед журналіста обирати мову, якою він спілкуватиметься з телеглядачами, радіослухачами, гостями в студії, а також право гостей у студії визначати мову спілкування.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо. Ваша позиція зрозуміла.

Колеги, пан Княжицький уже кілька разів акцентував увагу на тому, що в середу під час засідання комітету буде особлива дискусія, присвячена поправкам, які були запропоновані профільним Комітетом з питань свободи слова та інформаційної політики, щоб коректніше і точніше врегулювати в законопроекті питання стосовно медіа і державної мови.

Будь ласка, пане Княжицький, вам слово.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановні колеги! Ви знаєте, багато українських громадян обурювалися тим, що на телебаченні українська мова була представлена мінімально. Після того, як ми захистили українську мову, прийняли відповідні квоти – 75 відсотків мовлення на телебаченні має бути українською мовою, ця норма виконується і навіть перевиконується. Телевізійні канали і громадяни України задоволені виконанням цієї норми. Але є багато людей, і я у попередній поправці відобразив їх позицію, які вважають, що в Україні телебачення взагалі має бути україномовним.

Поправку 1841 комітет відхилив, тому що норма, яку пропонується виключити, існує в чинному Законі «Про телебачення і радіомовлення» з 1996 року, і ніхто від цього не страждав, ніхто не казав, що в нас десь обмежується свобода слова. Наголошую, цей законопроект про захист української мови, а не повне її знищення на

телебаченні і радіо. Ще раз хочу сказати, що в середу ми будемо це обговорювати, і я запрошую вас, Несторе Шуфрич, долучитися до обговорення.

ГОЛОВУЮЧА. Голова комітету запрошує пана Нестора Шуфрича, пана Німченка та інших колег на засідання комітету для обговорення остаточної редакції проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», і це дуже мудро.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 1841.

«За» – 16.

Рішення не прийнято.

Поправка 1842 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Слово надається пану Нестору Шуфричу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. У продовження попереднього питання. Відповідний абзац звучить так: «Застосування мов у телебаченні і радіомовленні визначають цей Закон та Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Я змушений повторитися, що нав'язування журналістам, теле- і радіоведучим використовувати державну мову є грубим порушенням конституційних прав як самих ведучих, так і громадян України, які мають право сприймати, отримувати інформацію на своїй рідній мові. І я погоджуюся зі своїми колегами, що прізвища тих, хто проголосує за законопроект у такій редакції, будуть, як кажуть у народі, написані на «заборі», і люди знатимуть, хто порушує конституційні права наших громадян використовувати і слухати рідну мову за всієї поваги до державної української.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. У запропонованій нормі говориться про те, що застосування мов у телебаченні і радіомовленні визначається Законом «Про телебачення і радіомовлення» та Законом «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Крапка. Ні про що інше у цій нормі не йдеться. Як ці закони

збалансувати, ми в середу будемо визначатися на засіданні комітету. Тут ніхто не проти того, щоб українські громадяни могли дивитися телетрансляцію на рідній мові, якою вона не була б. Але так само українські громадяни в державі Україна, для яких українська мова є рідною, а таких більшість, також мають право на те, щоб їхня рідна мова була захищена на українському телебаченні. Це є наша мета. Комітет дану поправку відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, прошу визначатися щодо поправки 1842.

«За» – 16.

Рішення не прийнято.

Поправка 1843 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Будь ласка, пане Несторе, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. У продовження попередніх поправок. Ми завершуємо логіку наших поправок, і пропонуємо виключити абзац, який звучить так: «в частині першій статті 70 після абзацу п'ятого додати абзац шостий такого змісту: «законодавства про державну мову». Ми не були б проти такої текстової поправки, якби вона по своїй суті не обмежувала право використовувати рідну мову під час отримання інформації з телебачення і радіомовлення. Ще раз кажу, редакційно вона нібито непогана, але по суті цементує те, проти чого ми виступаємо – нав'язування використання державної мови.

Хочу наголосити, в резолюції Європарламенту йдеться саме про сприяння розвитку української мови як державної. Наші європейські колеги виступають за сприяння використанню української мови як державної, а не за примушення її використання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Несторе.

Прошу голову комітету прокоментувати. Чи немає потреби? Є.

Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Шуфрич. У цій поправці жодних обмежень. Нею передбачається, що контроль за використанням мови на телебаченні здійснює Національна рада України з питань

телебачення і радіомовлення. Законопроектом пропонується два інститути: інститут уповноваженого, який здійснює контроль за використанням мови, і Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, якій передали функції, які забрали в уповноваженого, бо рада є колективним демократичним органом, склад якого призначають Президент і український парламент порівно. Тому, з нашої точки зору, це абсолютно демократична логічна норма. Дану поправку комітет відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, шановний колего.

Прошу визначатися щодо поправки 1843.

«За» – 21.

Рішення не прийнято.

Поправка 1846. Народний депутат Папієв. Будь ласка, вам слово.

Вибачте, поправка 1845. Цю поправку враховано.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні народні депутати України! Шановна головуюча! Зараз звертаюся до доповідача. Я вже дав доручення підготувати відповідний проект постанови про те, що під час розгляду цього законопроекту зухвало були порушені норми Регламенту Верховної Ради України. Ось, дивіться, нам роздано таблицю. Там є колонка, де виписується остаточна редакція законопроекту, запропонована комітетом. Подивіться, там нічого не написано. Це стосується і попередньої поправки 1840, і поправки 1845 народного депутата Третякова, які, як пишуть, «враховано в редакції комітету», але в таблиці не зазначається редакція комітету, колонка пуста. Фактично, ви роздали народним депутатам України незаповнену таблицю, що не дає їм можливості остаточно приймати і визначатися щодо поправок. Тобто законопроект розглядається з порушенням норм Регламенту щодо розгляду в другому читанні.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Дані пропозиції враховані в редакції комітету як в перехідних положеннях, так і в тілі самого законопроекту, зокрема в статтях 24 і 56.

Колего, я радий за вас, що ви можете давати доручення готувати проект постанови, бо я сам готую проекти постанов і вношу їх до залу за власним підписом. Дайте доручення ще раз уважно прочитати законопроект і доповісти вам, де саме в законопроекті враховані ці поправки, оскільки таблицю роздано відповідно до чинного законодавства.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, прошу визначатися щодо прийняття поправки 1845 в повному обсязі.

«За» – 33.

Рішення не прийнято.

Поправка 1846. Народний депутат Папієв. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановний Миколо Леонідовичу! Невже ви не розумієте, що громадяни України своїм голосуванням у першому і другому турах показали вам, оцим агресивним політикам, які за війну, які втрутилися в питання православної церкви, а зараз втручаються в питання мови, що не підтримують оці ваші войовничі починання. Я ще раз закликаю вас говорити людям правду.

Так, я даю доручення своїм помічникам, бо вони юристи, підготувати проекти постанов, поправки, а я як народний депутат України вчитую, розписуюся, і це є абсолютно нормально. Але прошу ще раз подивитися на таблицю. Не обманюйте людей! У таблиці відсутня остаточна редакція законопроекту, запропонована комітетом, тому народні депутати України голосують невідомо за що, а потім ви в зручній вам манері...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 30 секунд для завершення.

ПАПІЄВ М.М. ...як ми вже неодноразово бачили під час прийняття законопроектів, «під столом» виписете так цю норму статті, як вам вигідно.

Тому я наполягаю, щоб ви дотримувалися Регламенту і ставили на голосування ті поправки, які виписані в остаточній редакції законопроекту. Остаточна редакція цієї норми статті відсутня. Не обманюйте людей.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення вашої позиції. Нагадую, поправку 1846 враховано в редакції комітету.

Надається слово голові комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановні колеги! Ми працюємо абсолютно в межах Регламенту, а відповідно до Регламенту в законопроекті лише раз виписується норма поправки, врахована в редакції комітету. Якщо прийняти позицію колеги, який щойно виступав, тоді треба один і той самий текст зазначати навпроти багатьох поправок, одна й та сама норма в колонці справа повторюватиметься. Отже, просто читайте законопроект.

Між іншим, лідер політичної сили, в якій знаходжуся я, не брав участі у виборах, а лідер політичної сили, в якій знаходитесь ви, брав. І народ показав, наскільки він довіряє чи не довіряє лідеру цієї політичної сили.

Хочу вам сказати, що наша політична сила виступає категорично проти війни, проти російської агресії, проти окупації Криму, Донецької та Луганської областей. Бажаю вам бути патріотом України, а не маніпулятором у цьому залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги! Прошу підтримати прийняття поправки 1846 у повному обсязі. Визначайтеся.

«За» – 22.

Рішення не прийнято. Поправка залишається в редакції комітету.

Поправка 1847.

Пане Папієв, я надам вам слово після розгляду поправки 1847.

Поправка 1847 народних депутатів Німченка і Шуфрича. Слово надається Нестору Шуфричу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановна головуюча (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧА. Ми щойно її голосували. Я потім дам вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Вибачте, а можна дати слово Папієву? У нього є...

ГОЛОВУЮЧА. Шановний пане Папієв! Ми голосували поправку 1845 народного депутата Третьякова і поправку 1846 народного депутата Парасюка, а зараз у нас поправка 1847.

Пане Папієв, я ж слідкую за ходом нашої дискусії.

Слово надається народному депутату Шуфричу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Ми зараз розглядаємо поправку... *(Шум у залі)*.

ГОЛОВУЮЧА. Пане Папієв, я навіть ображаюся, що ви мені не вірите. Ну, що це таке! Ми голосували поправку 1846, зараз – поправка 1847.

Будь ласка, пане Шуфрич, 1 хвилина.

ШУФРИЧ Н.І. Кажу для стенограми: Михайло Папієв наполягає на тому, що поправку 1846 не було розглянуто *(Шум у залі)*.

ГОЛОВУЮЧА. Ви ж знаєте, президія завжди права. Навіщо сперечатися 3 хвилини щодо поправки, яку ми проголосували.

Зараз поправка 1847. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дійсно, поправку 1846 ми вже голосували і не підтримали.

У поправці 1847 пропонується виключити норму щодо використання мови під час спортивних заходів. Люди добрі, давайте хоча б спортсменів залишимо в спокої. Я розумію, коли змагання національного рівня: кубок України, чемпіонат України. Це зрозуміло. Але навіщо під час змагань місцевого значення, де змагаються між собою румуни за національністю, але громадяни України, обмежувати їх у вільному використанні рідної мови?

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Дана норма жодним чином не регулює спілкування між собою румунів, які змагаються, угорців,

навіть українців. Вона регулює мову трансляції. Оскільки законопроект про мову запроваджуються уточнюючі правила щодо застосування державної мови, відповідне регулювання має бути враховано і в статті Закону України «Про фізичну культуру і спорт».

Поправку відхилено, адже Верховна Рада має усунути всі потенційні конфлікти між нормами різних законів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки 1847.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка 1848 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Слово надається Нестору Шуфричу. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую за увагу. Хочу ще раз наголосити, що попередня пропозиція була початком відповідних змін, які включають в перехідні положення новели, що впливатимуть на можливість використання мов під час проведення спортивних заходів.

Наша позиція незмінна. Давайте хоча б на спортивній арені не втручатися в те, на якій мові розмовляти нашим спортсменам і їх тренерам. Ми вважаємо, що регулювання цього питання через перехідні положення законопроекту, який ми розглядаємо, є недоречним, лише ускладнюватиметься можливість спілкування між нашими громадянами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ще раз кажу, дана норма жодним чином не обмежує права спортсменів, тренерів, інших учасників змагань спілкуватися між собою будь-якою мовою, на якій забажають. Взагалі блок пропозицій про спортивні трансляції ми вже розглянули. Перехідними положеннями норми цього законопроекту врегулюються в законах, які стосуються фізичної культури і спорту. Тому комітет цю поправку відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 1848.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Поправка 1849 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Будь ласка, Несторе Івановичу, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Це остання поправка, яка стосується посилення в перехідних положеннях на Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо питання застосування мов під час спортивних заходів. Це є абсолютно зайвим як по формі, так і по суті. Держава не повинна втручатися в мову спілкування між спортсменами, тренерами, офіційних оголошень, які можуть мати місце під час проведення спортивних заходів.

Вважаємо доречним використовувати ту мову, яка є природною для учасників тих чи інших змагань. При цьому ми не ставимо під сумнів використання української мови на загальнонаціональних змаганнях, чемпіонатах, кубках України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вкотре хочу підкреслити, що цим законопроектом не регулюється мова спілкування між спортсменами і тренерами, жодним чином у це не втручається.

Для учасників змагань, які проводяться в Україні, як правило, природною є українська мова. Законопроектом регулюється лише мова спортивних трансляцій. Тому поправку 1849 відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 1849.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка 1850 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Увімкніть мікрофон пана Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Ми щойно завершили обговорювати зміни, які пропонуються в перехідних положеннях щодо можливості застосування мов під час спортивних заходів, і зараз переходимо до питання щодо застосування мов у транспортній сфері.

Я і мої колеги вважаємо, що в транспорті має застосовуватися та мова, яка є зручнішою для того чи іншого регіону. Для абсолютної більшості територій і наших громадян, безумовно, це буде українська мова. Але є випадки, коли українську мову, на жаль, просто не розумітимуть достеменно, я не кажу, що взагалі не розуміють, і можуть бути дуже великі незручності. Тому ми наполягаємо на виключенні цих новел.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Дякую. У статті 36 законопроекту зазначено: «Мовою обслуговування пасажирів у транспорті є державна мова. На прохання пасажирів його індивідуальне обслуговування може здійснюватися іншою мовою, прийнятною для сторін». Тобто в транспорті, якщо людина не розуміє, з ним спілкуватимуться іншою мовою, цього ніхто не обмежує.

У даному разі в перехідних положеннях ідеться про врегулювання цієї норми в профільному законі, і все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо поправки 1850.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка 1852. Це поправка...

Поправка 1851. Народний депутат Іван Спориш. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»).* «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Це поправка Котвіцького, яка має бути врахована

в цілому, тому що тут пропонується справедлива норма. І хоча статтею 36 проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» врегульовується питання застосування української мови як державної у транспорті, у тому числі передбачається й те, про що сказав Нестор Шуфрич, що в разі потреби інформація може дублюватися англійською мовою, а в міжнародному пасажирському сполученні також офіційною мовою країни, сполучення з якою здійснює відповідний транспортний засіб, ми наполягаємо на врахуванні поправки в цілому.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего Спориш! Норма статті 36 звучить так: «У всіх видах пасажирського транспорту, на залізничних вокзалах, автовокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах мовою інформації, оголошень, повідомлень, написів, довідкових служб є державна мова. У разі потреби ця інформація може дублюватися англійською мовою, а в міжнародному пасажирському сполученні також офіційною мовою (мовами) країни, сполучення з якою здійснює відповідний транспортний засіб». Поправку Котвицького враховано редакційно, бо були вилучені слова «як правило». Але ми не проти, щоб поправку було враховано в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, прошу голосувати щодо прийняття поправки 1851 в повному обсязі.

«За» – 26.

Рішення не прийнято. Поправка залишається в редакції комітету.

Поправка 1852 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Слово надається пану Шуфричу.

ШУФРИЧ Н.І. Ми продовжуємо дискусію. Вважаємо абсолютно зайвою статтю, яка стосується мови послуг на транспорті. Пропонуючи виключення цієї статті, ми тим самим хочемо припинити дискусію з цього питання, і ще раз не акцентувати уваги навколо можливості застосування мов у транспорті.

Є багато життєвих прикладів, коли застосування державної мови може ускладнити спілкування між громадянами в транспортному засобі. До речі, це може стати і причиною небезпеки в разі екстремальних ситуацій.

Тому ми вважаємо, що громадяни, відповідні місцеві ради самі мають визначатися, яку мову застосовувати...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 15 секунд для завершення виступу.

ШУФРИЧ Н.І. Ми вважаємо, пріоритетним правом щодо визначення мови для застосування в транспорті в тому чи іншому регіоні та місцевості має бути рішення місцевих органів влади, бо вони точно знають, яка мова є більш прийнятною для їх місцевості.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.
Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Хочу сказати, що колеги пропонують виключити назву статті, а не статтю, тому це не змінює самої статті. Ми раніше вже говорили, що в частині третій статті 36 цього законопроекту зазначено, що мовою обслуговування пасажирів у транспорті є державна мова. Але, як я вже казав, на прохання пасажира його індивідуальне обслуговування може здійснюватися іншою мовою, прийнятною для сторін. Тобто жодної небезпеки це не створює, спілкуватися в транспорті можна різними мовами, віддаючи пріоритет державній мові, яка є основною. Тому комітет і відхилив цю пропозицію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 1852.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка 1853 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Увімкніть мікрофон пана Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пані головуюча. Я уважно слухав аргументи доповідача щодо можливості застосування інших мов, і що норми цього законопроекту нібито сприяють такій можливості. Але я зараз зачитаю абзац, який ми просимо вилучити: «Мовою послуг на транспорті в Україні є державна мова». Крапка. Ні про які інші можливості застосування інших мов не йдеться. На жаль, щойно ми не спромоглися проголосувати за вилучення всієї статті, тому будемо вимагати вилучення її поабзацно. Відповідно просимо поставити дану поправку на голосування.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Колега пропонує вилучити лише перший абзац, а про можливість застосування інших мов у транспорті йдеться в наступному абзаці, який також колеги пропонують вилучити.

Як на мене, це абсолютно логічна стаття про те, що державна мова є мовою обслуговування. Якщо хтось її не розуміє, може бути використана інша мова. Тут немає ніяких великих проблем. Комітет відхилив цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Прошу визначатися щодо поправки 1853.

«За» – 16.

Рішення не прийнято.

Поправка 1854.

Увімкніть мікрофон народного депутата Писаренка.

Колеги, поправку 1854 комітет врахував, але пан Писаренко наполягає на її підтвердженні.

ПИСАРЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, самовисуванець). Дана поправка, дійсно, є технічною. Але в цілому я хочу сказати, що зарегульованість використання української мови в усіх сферах життєдіяльності лише

створює напругу. Я вже казав, і зараз пропоную комітету: коли ви будете розглядати все те, що проголосовано і не проголосовано, не приймати законопроект у цій редакції, не створювати ще більшої напруги, а направити його на повторне друге читання з урахуванням тих думок, які ви тут почули, а також з урахуванням того, що питання мови в суспільстві є певним закликком до того, щоб політики не використовували цієї теми в передвиборчій кампанії. І тоді ми поставимося до цього як професіонали. А сьогодні, на жаль, це політичне питання. Пропоную в транспорті розмовляти так, як хочуть люди.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего Писаренко! Ви знаєте, оскільки ми не маємо мовного закону, постійно відбувається колотнеча навколо мовного питання. Одні вважають, що українська мова як державна в Українській державі не захищена на відміну від Польщі, Росії, країн Балтії, багатьох інших країн, інші вважають, що їм забороняють розмовляти рідною мовою, яка не є українською. І політики постійно на цьому спекулюють.

Цим законопроектом ми кажемо, що захищаємо державну мову. Але якщо хтось у транспорті хоче розмовляти іншою мовою, він має на це право, і таким чином знімаємо всі спекуляції, вибиваємо інструменти в тих, хто хоче розколоти Україну навколо мовного питання. Я розумію, що для багатьох політичних сил ця спекуляція вигідна, бо лише так можна роз'єднати схід і захід, розділити виборців. Але коли в законопроекті все демократично написано: ти можеш розмовляти українською, ти – іншою мовою, тоді немає навколо чого піднімати ці конфлікти, роздмухувати їх. Ми наполягаємо на прийнятті цього законопроекту в другому читанні.

Дана поправка справді є редакційною: пропонується замінити слово «транспорті» словом «транспорту».

ГОЛОВУЮЧА. Шановний пане Писаренко, ви погоджуєтесь, що поправка технічна: «транспорті» – «транспорту», і ми її не ставимо на голосування?

ПИСАРЕНКО В.В. Так, я погоджуюся з тим, що моя колега з найкращих міркувань хотіла лише виправити мовну помилку. Але в цілому обговорення цієї поправки є дуже важливим.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам за конструктивну позицію. Поправка 1855 народних депутатів Німченка і Шуфрича. Будь ласка, пане Шуфрич, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановна головуюча! Шановні колеги! Я не розумію, навіщо законопроект, який, на наш погляд, за змістом є і так досить складним і провокативним, обтяжуємо в перехідних положеннях новелами, які втручаються в діяльність, про яку ми раніше навіть не говорили. Прийнявши відповідні статті перехідних положень, ми лише ускладнимо застосування мов в інших сферах, і, безумовно, ці зміни не сприятимуть тому, щоб цей законопроект у цілому був сприйнятий суспільством.

Тому ми пропонуємо вилучити із перехідних положень відповідні новели, спростити сприйняття цього законопроекту наскільки це можливо. І я абсолютно погоджуюся з думкою, щоб відправити цей законопроект на повторне друге читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Хочу сказати, що норми законопроекту нічого не обтяжують. Саме з метою спрощення регулювання ми посилаємося в Законі України «Про транспорт» на закон, яким визначається чітке регулювання застосування мов на транспорті. Якщо виключити цю норму, треба буде повністю дублювати статтю 36 проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» в Законі України «Про транспорт». Як на мене, краще просто поставити посилання. Тому комітет цю норму відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 1855.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Поправка 1856 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Будь ласка, Несторе Івановичу, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановна головуюча! Шановні колеги! Шановні телеглядачі і радіослухачі – наші громадяни! Ми закінчили розглядати поправки, які стосувалися застосування державної мови у сферах спорту і транспорту. Зараз починаємо розглядати поправки щодо використання державної мови в інформаційних агентствах. Ми вважаємо, що в перехідних положеннях є недоречним і абсолютно зайвим згадувати і втручатися в діяльність інформаційних агентств, використовуючи норми цього законопроекту.

Ми ще раз наполягаємо на тому, що норми даного законопроекту мають відповідати статті 10 Конституції, якою гарантується право використання російської та інших мов національних меншин в усіх сферах діяльності, підкреслюю, саме гарантується право.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Оскільки цим законопроектом запроваджуються уточнюючі правила щодо застосування державної мови в діяльності інформаційних агентств, відповідне регулювання має бути враховане і в статті Закону України «Про інформаційні агентства». Поправку було відхилено, бо мають бути усунуті всі потенційні конфлікти між нормами різних законів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Проху визначитися щодо поправки 1856.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Поправка 1857 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Проху увімкнути мікрофон пана Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Ця стаття є продовженням логіки попередньої поправки. Ми вважаємо абсолютно зайвим посилання в перехідних положеннях на цей закон і врегулювання ним можливості використання мов у продукції інформаційних агентств. Вони самі краще знають, яка мова буде більш прийнятною для сприйняття інформації, яку вони хочуть донести. Втручання в це питання ми вважаємо антиконституційним і таким, яке порушує права наших громадян.

Наполягаємо, щоб відповідна стаття була виключена, а це питання було врегульовано в інший спосіб.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Насправді норми даного законопроекту і ставлять ті самі рамки, про які каже колега Шуфрич, бо у змінах до Закону України «Про інформаційні агентства» говориться про те, що інформаційні агентства можуть поширювати інформацію будь-якою мовою, про що написано в наступному абзаці, який колега Шуфрич також пропонує виключити. Ніхто не проти того, щоб інформаційні агентства поширювали інформацію тією мовою, якою вони вважають за потрібне. Саме про це і йдеться в цьому законопроекті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо поправки 1857.

«За» – 12.

Рішення не прийнято.

Поправка 1858 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Прошу увімкнути мікрофон пана Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Я ще раз висловлюю нашу позицію, що ми не проти суті відповідних поправок, а проти того, що вони запропоновані саме в перехідних положеннях. Ми вважаємо, це питання не має бути предметом перехідних положень, бо воно вже врегульовано. Навіщо обтяжувати текст законопроекту відповідними статтями, які лише ускладнюють можливість його прийняття.

Ще раз підкреслюю, законопроект є надскладним і по своїй суті, і по формі. І я не заздрю членам комітету, які завтра будуть змушені

збалансувати відхилені поправки і знайти можливість внести цей законопроект на голосування, яке заплановано на четвер.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Колеги, норми цього законопроекту спрямовані саме на те, щоб захистити всіх громадян, у тому числі й журналістів, у використанні української мови як державної та інших мов.

Дана поправка була відхилена, оскільки вона спрямована на виключення із законопроекту положення, за яким інформаційні агентства отримують право поширювати інформацію будь-якою мовою. Ми й кажемо: так, повинні. Дійсно, немає іншого шляху внесення змін до інших законів, окрім узгодження з цим законопроектом. Якщо ми його приймаємо, то гарантуємо права і діяльність інших в усіх сферах.

Так, на засіданні комітету нам буде складно це зробити, і тут я погоджуюся з колегою Шуфричем. Але, дбаючи про мир у нашому суспільстві, захист і розвиток української мови, вільний розвиток інших мов, ми повинні його прийняти, щоб раз і назавжди припинити спекуляції навколо мовного питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо поправки 1858.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Поправка 1860. Будь ласка, пане Писаренко, вам слово. Це ваша поправка, яку комітет відхилив.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Я хочу сказати, що я не погоджуюся з колегою, який представляє законопроект, що нічого спільного з популяризацією української мови та із захистом інших мов не має. Це була виключно передвиборча технологія одного із кандидатів на пост Президента, яка не допомогла ані його штабу, ані йому. Це перше.

Друге. Ви кажете про захист мов. Тоді чому ви не врахували моєї поправки, в якій я пропонував захист інших мов, окрім української, яку ви всюди поставили, і забороняєте інші мови.

Мої поправки стосуються того, що ми маємо звертати увагу на закони України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин», «Про національні меншини в Україні», «Про ратифікацію Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин» та інші законодавчі акти. Ви кажете про захист інших мов, але своїми діями показали, що йдеться лише про єдину мову, інші мови ви, фактично, забороняєте. Тому давайте реально дивитися на речі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хочу сказати, що ніхто із авторів цього законопроекту не брав участі у виборах Президента, законопроект не був прийнятий до виборів, він не використовувався у виборчій кампанії. Це знову черговий міф, спрямований на те, щоб принизити українську мову, вибачте, що так кажу.

Ви перераховуєте закони, в тому числі й Європейську хартію, які вже ратифіковані, діють, мають силу. Ніхто не проти цих законів. Навіщо згадувати про інші закони, що вже працюють, тим паче вони жодним чином не містять правил застосування державної мови в рекламі. Я не бачу тут жодних проблем.

До речі, хочу сказати, що цей законопроект був зареєстрований у січні 2017 року, за два роки до виборів. Тому посилатися на вибори під час його обговорення – не зовсім чесно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначитися щодо поправки 1860 народного депутата Писаренка, яка стосується порядку використання мов у рекламі.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Поправка 1861 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Прошу увімкнути мікрофон пана Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Ми виступаємо за виключення абзацу, де визначається, що мовою реклами є державна мова. Тому що, по-перше, некоректно це питання вносити до перехідних положень, а по-друге, саме в такій редакції ми констатуємо обмеження конституційних прав наших громадян, які забезпечуються статтею 10 Конституції, про те, що в Україні гарантується право використання російської, інших мов національних меншин України.

А щодо того, хто і як використовує, то хочу нагадати, що вчора Порошенко сказав, що він цей закон підпише, хоча законопроект ще не прийнятий. Думаю, Петру Олексійовичу треба заспокоїтися і...

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Шановні колеги, прошу виступати по суті поправок. Це буде справедливо.

Зараз роз'яснення голови комітету щодо поправки 1861.

Будь ласка, пане Княжицький, вам слово.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Оскільки законопроектом уточнюються правила застосування державної мови в рекламі, ці правила мають бути відображені в Законі України «Про рекламу» з метою недопущення суперечностей між однопредметними нормами в різних законах. Якщо говорити про інші країни, то не думаю, що, наприклад, в Російській Федерації на вулицях, на телебаченні ви побачите багато реклами українською мовою. Я взагалі цього там не бачив. Очевидно, в Україні реклама має бути українською мовою. У даній статті лише є посилання на профільний закон.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Друзі, прошу визначатися щодо поправки 1861. Будь ласка.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Пані Бойко, вам слово. Яка поправка?

БОЙКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги!

Якщо дозволите, хочу сказати стосовно поправки 1862 нашого колеги Котвіцького, яку комітет відхилив.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги! У принципі, Регламентом не дозволяється іншому автору виступати щодо поправки відсутнього колеги. Але давайте дозволимо пані Бойко виступити.

Ніхто не заперечує?

Будь ласка, пані Бойко, вам слово.

БОЙКО О.П. Шановні колеги! Цією поправкою пропонується внести зміни до Закону України «Про рекламу», а саме викласти статтю 6 в такій редакції:

«Мовою реклами є державна мова.

Зареєстровані в Україні організації та суб'єкти господарювання всіх форм власності виготовляють державною мовою вивіски чи таблички з інформацією про своє зареєстроване найменування, вид своєї діяльності та години своєї роботи.

Порядок використання мов у рекламі представниками національних меншин визначається законом.

Забороняється поширення реклами, що не відповідає нормам літературної мови».

Особливо важливим є останній абзац. Дуже прошу, якщо ви не заперечуєте, поставити цю поправку на голосування, тому що спотворення мовних норм орфографії, точно не є корисним для розвитку української мови. Дуже важливо підтримати нашого колегу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Прощу голову комітету прокоментувати дану поправку.

Дякуємо пані Бойко за роз'яснення суті поправки, оскільки її автор відсутній.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Відповім просто: мова вивісок та інформаційних табличок регулюється не Законом «Про рекламу», а законом про державну мову. Лише з цієї причини цю поправку колеги Котвіцького було відхилено, бо ми не вносимо змін до Закону «Про рекламу», а нормами даного законопроекту регулюємо мову вивісок.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 1862.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправка 1864 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Пане Шуфрич, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Ми повертаємося до питання, яке ми обговорювали під час нашої попередньої поправки. Чесно кажучи, незрозуміло, чому, по-перше, це питання регулюється в перехідних положеннях, а по-друге, і це, мабуть, головне, чому знову наполягають на тому, щоб мовою реклами була державна мова.

Ми з максимальною повагою ставимося до державної мови. Але сьогодні в Україні є різні регіони, території, де більш сприятливим було б використання іншої мови. Таке конституційне право у наших громадян є, і воно гарантується статтею 10 Конституції. Ми вважаємо, що нічого поганого не було б, якби реклама була на мові, яка є прийнятною для тієї чи іншої місцевості або регіону.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Будь ласка, слово голові комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Цю норму, перенесено з чинного законодавства, прийнятого в Українській Радянській Соціалістичній Республіці в 1989 році. Оскільки жодних конфліктів з 1989 року і донині не було там, в Україні, де українська мова є державною, ми не бачимо необхідності зараз скасовувати цю норму, бо це законопроект про захист української мови, а не про її обмеження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначитися...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Можна ще додати?

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 1 хвилина.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Стосовно вашого питання щодо мов інших народів. У статті 32 законопроекту передбачено особливості використання в рекламі кримськотатарської мови, інших мов корінних народів, національних меншин України, які встановлюються законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України. Ми маємо такий закон, і, очевидно, корінні народи мають право на місцях, там, де вони проживають, розміщувати рекламу рідною мовою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки 1864.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Поправка 1866 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Будь ласка, Несторе Івановичу, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Ваше зауваження, шановний доповідачу, що відповідні ваші новели взяті ще із законів часів Української РСР, у мене одразу викликало емоцію щодо *come back to the USSR*. Я бачу, що такі настрої у вас є, особливо після результатів другого туру. Я вас розумію, якоюсь мірою співчуваю вам, але радію за всю Україну і за всіх нас.

Стосовно бажання...

ГОЛОВУЮЧА. Шановний пане Несторе! Я вас благаю повернутися з виборчої риторики до новел. Роз'ясніть нам вашу поправку.

ШУФРИЧ Н.І. Не можу погодитися з вашою позицією, що цей законопроект є аполітичним, тому що вчора Президент Порошенко, поки що Президент, заявив, що він обов'язково підпише цей закон. Хочу звернути увагу, що прийняття закону є нашим конституційним правом, і я...

ГОЛОВУЮЧА. Шановний пане Несторе! Я і сесійна зала не почули роз'яснення щодо вашої поправки 1866.

Голово комітету, можливо, ви дасте нам більше інформації щодо цієї поправки. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего! Президент Порошенко не обіцяв прийняти цей закон. Він сказав, що в разі прийняття законопроекту він його підпише. Я не бачу тут жодних суперечностей з тим, що ми робимо.

Оскільки ви торкнулися попередньої поправки, я все-таки її вам зачитаю:

«Мовою реклами в Україні є державна мова.

У друкованих засобах масової інформації, що видаються однією з офіційних мов Європейського Союзу, допускається розміщення реклами тією мовою, якою видається такий друкований засіб масової інформації». Тобто в румунській газеті – румунською, в угорській – угорською. Немає жодних обмежень.

«Мовою реклами на телебаченні і радіо є державна мова.

Мовою реклами, що розповсюджується телерадіоорганізаціями закордонного мовлення, телерадіоорганізаціями, які здійснюють мовлення однією або кількома офіційними мовами Європейського Союзу, поряд з державною мовою, можуть бути офіційні мови Європейського Союзу.

Особливості використання в рекламі кримськотатарської мови, інших мов корінних народів, національних меншин України встановлюються законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України».

Стосовно поправки 1866, щодо якої ви виступали. Її було відхилено, оскільки інформація про суб'єктів господарювання має надаватися державною мовою, якщо законом не передбачається інше.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 1866.

Ще раз хочу звернутися до сесійної зали з проханням все-таки на фініші нашої роботи з розгляду поправок зосередитися на їх суті.

«За» – 6.

Рішення не прийнято.

Думаю, не всі зрозуміли суть самої поправки. Інакше, було б набагато більше голосів.

Поправка 1867. Народний депутат Помазанов не наполягає.

Поправка 1869 народних депутатів Шуфрича і Німченка.

Слово надається Нестору Шуфричу. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Ми щойно говорили про втручання в рекламну діяльність, а зараз в перехідних положеннях посилаємося на закони, які втручаються в питання щодо господарської діяльності, про що була попередня поправка, де зобов'язують використовувати рідну, вибачаюся, державну мову, яка для більшості українців є й рідною. Але є посилання на те, що якщо це не врегульовано іншим законом. А якщо це врегульовано іншим законом, навіщо нам посилатися в перехідних положеннях і ще більше переважувати цей законопроект? Я вважаю, що ті питання, які врегульовані іншими законами, не мають бути згадані в перехідних положеннях. Це було б логічно і з точки зору підготовки остаточної редакції цього законопроекту.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Прошу визначатися...

Голова комітету хоче дати коментар. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. По суті, даною поправкою забороняється поширення реклами мовами меншин. Очевидно, що ми з цим не погодилися, оскільки вважаємо, що національні меншини мають право відповідно до Закону «Про національні меншини в Україні» поширювати рекламу своєю мовою.

Щодо загалом реклами, то вся реклама в Україні поширюється українською мовою. Як я казав, це відбувається з 1989 року. Тут є перехідний період, хоча члени комітету пропонували відмовитися від нього, тому що такі норми не викликають жодних заперечень. З цих причин цю поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, колего, за роз'яснення.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки 1869.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 1870. Народний депутат Писаренко просить слова.

Нагадую, цю поправку було враховано в редакції комітету, але колега вимагає поставити її на підтвердження. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Дійсно, як щойно сказав колега Шуфрич, норми законопроекту охоплюють, фактично, всі сфери життєдіяльності. Дана поправка стосується мови звернень і рішень та відповідей на них. Так, усе, що стосується держави, відповідно до рішення Конституційного Суду повинно регулюватися цим законом. Але все інше, а саме: приватне життя, життя приватних компаній, ми закликаємо не врегульовувати. Це врегулює економіка і життя. Не потрібно визначати, якою мовою мають спілкуватися між собою люди на кухні.

Тому ми будемо пропонувати направити цей законопроект на повторне друге читання, як недолуге політичне гасло, яким намагалися лише погратися на виборах. Законопроект повинен бути професійним, і для цього потрібно попрацювати без виборів і без політики.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення вашої поправки.

Будь ласка, коментар голови комітету.

Нагадую, розглядаємо поправку 1873. Правильно?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка 1870.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, поправка 1870. Ні, це поправка 1873.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, це поправка 1870.

ГОЛОВУЮЧА. Так, так, поправка 1870. Вибачте, я відво-
ліклася.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Колеги, ми приймаємо такий закон для того, щоб захистити українську і не обмежувати вживання інших мов, щоб назавжди забути про будь-які суперечки щодо мовного питання в Україні, для яких немає жодних підстав, але які люди весь час намагаються використовувати, щоб розхитувати ситуацію в нашому суспільстві.

Як я вже казав, законопроект розроблявся в 2017 році. Ніхто тоді ні про які вибори й не думав. Тому шукати приводи, чому ми не маємо гармонізувати українське життя в українському суспільстві, захистити українську мову і права інших мов, як на мене, немає жодного сенсу.

Запропонована поправка була лише редакційною, і була прийнята в редакції комітету. У ній ідеться не про те, яким чином економіка має щось регулювати, не про приватні компанії, а про те, що звернення громадян, рішення та відповіді на них мають здійснюватися українською мовою. Тому що, якщо ви звертаєтесь до будь-якого державного органу чи до будь-кого письмово, а потім отримаєте відповідь мовою, якої ви не розумієте, ви не зможете реалізувати своїх природних прав. Запропонована норма не порушує нічийх прав, а лише робить Україну єдиною країною для українців, для всіх громадян України, які проживають у нашій країні, захищає...

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам за роз'яснення.

Колеги, ставиться на голосування поправка для прийняття в повному обсязі. Прошу визначатися.

«За» – 19.

Рішення не прийнято. Поправка залишається в редакції комітету.

Поправка 1871 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Будь ласка, пане Шуфрич, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Ми категорично проти того, щоби цим законом врегульовувалися інші закони. Можливість врегулювання інших законів доречно було б зробити через ініціативу внесення змін до законів, які вже діють. Таке конституційне право є у кожного колеги, а також у Президента України. Навіщо обтяжувати і без того надскладний і за своїм змістом, і за своєю формою законопроект внесенням змін через перехідні положення до статей інших законів? Ми пропонуємо виключити статті, які стосуються внесення змін до

Закону України «Про звернення громадян», і за бажанням розглянути їх окремо, як конкретні зміни до конкретно цього закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, роз'яснення голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Поправку 1871 відхилено, оскільки цим законопроектом запроваджені уточнюючі процедури розгляду звернень громадян, місце їх диференціації за різними критеріями. Наприклад, одна справа, коли приватні особи звертаються, тут немає регулювання, і зовсім інша, коли є звернення державних органів або до державних органів. Щоб ці всі норми узгодити між собою, цю норму треба було залишити, через що дану поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 1871.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1872 народних депутатів Німченка і Шуфрича.

Будь ласка, Несторе Івановичу, вам слово.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Ця поправка є логічним продовженням попередньої поправки. Користуючись нагодою, хочу нагадати, що Дуня Міятович – Комісар Ради Європи з прав людини зустрілася з новообраним Президентом Володимиром Зеленським, поки що кандидатом на пост Президента, який переміг під час виборів Президента України. Сподіваюся, що вони обговорили питання мови, використання мов в Україні.

Тому я дуже обурений, надзвичайно обурений, вчорашнім позиціонуванням Петра Порошенка, який наостанок хоче ще щось підписати. Уже допідписувався, народ України висловив своє ставлення до цього. Тому дайте можливість працювати новому Президенту і визначитися, а не підписувати щось наостанок, а тим паче такий закон.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, шановний пане Несторе, за всієї поваги до вас, Дуні Міятович, новообраного Президента і діючого Президента, ще раз хочу наголосити, що маємо шанувати Регламент. Зараз ви поінформували нас про все, що завгодно, окрім суті поправки 1872. Ми взагалі не зрозуміли про що поправка 1872.

Надається слово голові комітету, який, сподіваюся, роз'яснить нам суть поправки 1872.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У поправці пропонується виключити лише назву статті. Хочу наголосити, що базовий закон не виключає можливості звертатися будь-якою мовою. Тобто ви можете всюди звертатися до державних органів будь-якою мовою. Але законопроектом пропонується, що у разі, якщо ви звертаєтеся державною мовою, то маєте право отримати відповідь державною мовою.

Стаття 38 законопроекту звучить так:

«Кожна особа має право звертатися державною мовою усно чи письмово до зареєстрованих в Україні громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб зі зверненнями. Громадські об'єднання, політичні партії та інші юридичні особи, зареєстровані в Україні, на звернення, викладені державною мовою, надають відповідь державною мовою відповідно до Закону України «Про звернення громадян».

Зареєстровані в Україні громадські об'єднання, політичні партії та інші юридичні особи можуть також брати до розгляду звернення іншими мовами».

Тобто стаття абсолютно демократична. До речі, ось іде колега Єленський, який позавчора зустрівся у Страсбурзі...

Несторе Івановичу, Несторе Івановичу, ви казали про лідера президентських перегонів Зеленського, а я вам кажу про нашого...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 30 секунд для завершення виступу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. ...то це не Зеленський зустрівся з Дуною Міятович, а Єленський (*Оплески*). Єленський справді, я вірю, має всі шанси стати майбутнім Президентом України, чого ми йому бажаємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги! Ви знаєте, оцей обмін інформацією про зустрічі Дуні Міятович ще раз підтверджує те, що треба дотримуватися Регламенту і розглядати суть новел і поправок, а не коментувати графік шановної пані Міятович.

Прошу визначатися щодо поправки 1872.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Проте дотримано наше обов'язкове правило розгляду цих поправок, що немає дня, коли все не згадується пані Дуня Міятович. І це добре, бо хоч щось є стабільне в нашому сесійному залі.

Поправка 1873 народного депутата Писаренка.

Увімкніть мікрофон Писаренка.

ПИСАРЕНКО В.В. Хочу сказати, що більшість моїх поправок стосується, по-перше, популяризації української мови, по-друге, захисту інших мов, у тому числі російської, як це передбачено Конституцією України і є відповідне рішення Конституційного Суду, який це протлумачив, по-третє, врахування наших міжнародних зобов'язань і того, як в усьому світі ставляться до інших мов.

Тому я пропоную, щоб ми робили посилання на міжнародні норми, які сьогодні захищають права національних меншин. На жаль, автори законопроекту пішли іншим шляхом: стверджуючи, що українська мова єдина і всюди, заборонили, фактично, російську та інші мови, сказали, що цим питанням займемося потім, і жодних посилань на міжнародні норми.

Тому, поважаючи наших громадян, я пропоную відправити законопроект на повторне друге читання, забути про цю передвиборчу технологію, з тим щоб цим питанням займався вже новий парламент, депутати якого ставитимуться до нього професійно, а не як політики.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу роз'яснення від голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Писаренко! Про виборчі перегони ми забули, а про українську мову не забудемо, як не забудемо саму українську мову (*Оплески*), тому що це рідна мова більшості українців, які її люблять, яких любимо ми, права яких ми

обрані обстоювати в цьому залі, звичайно, не обмежуючи рідних мов національних меншин.

Українська мова є державною відповідно до Конституції. Конституційний Суд не вимагав того, щоб ми захищали російську, польську, угорську чи будь-яку іншу мову, бо їх захищають інші країни. А мови українців, які спілкуються ними як рідними, будуть в Україні захищені.

Поправку 1873 відхилено, оскільки перелічені в ній законодавчі норми і так діють, і жодним чином не регулюють мову звернень громадян.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 1873.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги! Відповідно до Регламенту зараз буде оголошено перерву на 30 хвилин. Після перерви ми повернемося до розгляду поправок.

Колеги, у Нестора Шуфрича є деякі уточнення.

Будь ласка, увімкніть мікрофон Шуфрича.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановна головуюча. Дійсно, я помилився, оскільки мені була надана некоректно інформація. Все-таки наш колега Єленський зустрічався з Дунею Міятович. Сподіваюся, у новообраного Президента буде не одна нагода для зустрічі. Однак це не змінює моєї позиції, що коректніше було б надати можливість підписувати цей закон, у разі його прийняття, новому Президенту, а не Президенту, який уходить.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановний Несторе Івановичу! Українською мовою правильно казати: «Президент, який іде», а не «уходить». Це перше.

Друге. Ви чудово знаєте, що в Україні, слава Богу, діє принцип безперервності влади. Тому все, що встигне підписати діючий Президент, він обов'язково підпише.

Колеги, я дозволю собі зробити оголошення, яке надійшло до президії. Сьогодні у парламенті відкривається особлива виставка «Особливі. Ми різні, але ми рівні». Це фотопроект, присвячений особливим дітям, їх безмежній любові і незламності.

На запрошення нашої колеги Оксани Юринець до Верховної Ради зі Львова приїхали діти та їхні родини. Підтримайте їх, будь ласка, своєю присутністю.

Запрошуємо в кулуари третього поверху на відкриття цієї виставки о 12 годині. Прошу представників різних фракцій і груп підтримати чудову ініціативу пані Юринець і наших особливих дітей, яких парламент попри різні політичні, ідеологічні погляди в єдиному пориві насправді підтримує гуманітарно, і це правильно.

Оголошується перерва на 30 хвилин. Після перерви ми продовжимо розгляд поправок. І розпочнемо з поправки 1874 народних депутатів Шуфрича і Німченка. Тому прошу колег бути в сесійному залі для представлення своїх поправок.

(Після перерви)

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги народні депутати, продовжуємо нашу роботу.

Поправка 1874. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Стосовно звернень громадян. Пропонується зобов'язуюча норма, яка передбачає покладання обов'язку на будь-якого громадянина, який хоче звернутися до органів державної влади чи органів місцевого самоврядування із заявою чи скаргою, застосовувати мови, визначені даним законопроектом, а невиконання цієї норми даватиме можливість відмовляти в їх розгляді.

Хочу сказати, що на сьогодні через введення держмита, судових зборів люди позбавлені права звертатися до суду. Візьміть дані

статистики: прості громадяни не в змозі захистити це право. Більше того, вводяться інститути адвокатури для участі в усіх інстанціях, тим самим...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 30 секунд для завершення виступу.

НІМЧЕНКО В.І. ...відлучаються від участі в управлінні державними справами, бо заява є одним із засобів участі в управлінні державними справами або справами органів місцевого самоврядування.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановний пане голово комітету! Ми розглядаємо поправку 1874. Є позиція комітету стосовно цього?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправку 1874 було відхилено. Оскільки цим законопроектом запроваджуються уточнюючі процедури звернень громадян, в яких міститься їх диференціація за різними критеріями, ми не можемо підтримувати цієї поправки, тому що законопроектом вводяться різні критерії для відповіді державним органам і приватним особам. Вилучивши цю статтю, на чому наполягають автори поправки, ми значно послабимо даний проект закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1875. Народні депутати не наполягають.

Поправка 1876. Не наполягають.

Поправка 1877. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу, щоб ми обговорили це питання, виходячи з того, що немає остаточної редакції, яка повинна бути, шановний доповідачу. Тільки не відсилайте мене до тієї норми, на яку ви завжди посилаєтесь, – матеріальної частини законопроекту.

Ідеться про внесення змін до інших законів, що є недопустимим. Тому скажіть, де редакція цієї статті? Про що я повинен вести мову? Це перше.

І друге. Я хотів би, щоб ми не виставляли себе на посміховище, не змушували суддів Конституційного Суду складати екзамени на предмет знання української мови через Національну комісію зі стандартів державної мови. Подивіться, які до них встановлюються вимоги кваліфікуючого значення. Що ви змушуєте робити?

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего Німченко! Поправку 1877 враховано. Тут немає статті. Ви так само як і колега Писаренко пропонуєте виключити підпункт 2.20 пункту 2 розділу VIII «Перехідні положення». Ми цю норму виключили, тому що для призначення судді Конституційного Суду діє особлива процедура, в межах якої за спеціальними правилами перевіряються всі ознаки відповідності особи критеріям судді, визначеним Конституцією.

Оскільки ви пропонували виключити статтю і вашу пропозицію враховано, цієї статті тут немає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ви наполягаєте на голосуванні? Ні.

Поправка 1878. Народний депутат Олена Бойко. Прошу.

БОЙКО О.П. Шановні колеги! У поправці 1878 пропонується замінити слова «Національною комісією зі стандартів державної мови» словами «центральним органом виконавчої влади у сфері освіти та науки».

Я розумію, що поправку відхилено у зв'язку з урахуванням поправок 1876 і 1877, а отже, норму взагалі виключено. Не наполягаю на голосуванні, але ще раз хочу підтвердити свою позицію стосовно того, що частиною першою статті 64 Закону України «Про освіту» визначені повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки щодо стандартизації. Тому це лише обговорення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, колего Бойко, ви абсолютно праві. Поправку було відхилено, тому що поправками 1876 і 1877 підпункт 2.20 був вилучений.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 1879. Народні депутати не наполягають.

Поправка 1880. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я, знову-таки, хочу сказати з приводу того, що ми втручаємося в інші закони. Це перше.

І друге. Тут ми чуємо дуалізм думок авторів законопроекту. В одному випадку кажуть, що атестата зрілості достатньо. А документа про вищу освіту, що він філолог з української мови, що він складав письмово і усно іспит з української мови, недостатньо? Про що ми говоримо? Який тут ще іспит проводити? Треба говорити про те, що той, хто працює на державній службі в місцевості, де компактно проживають нацменшини, має знати не лише офіційну державну мову, а й мови нацменшин, які компактно проживають у його громаді. Саме про це йдеться у світовій стандартизації щодо захисту мов як державної офіційної мови, так і мов національних та етнонаціональних меншин, як це є в Польщі (чотири групи, в тому числі лемки й роми). Ось про що каже світ. А ми йдемо від зворотного: даємо важелі впливу на людей – притягнення до відповідальності, знуцання.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего. Поправка 1880 аналогічна поправці 1879 колеги Писаренка. Вона була відхилена, тому що вимоги до членів Національної ради з питань телебачення і радіомовлення визначаються профільним законом, і про це йдеться в цьому законопроекті, просто йде відсилка до профільного закону.

Щодо іспитів. Ми говорили, що значна частина громадян має середню освіту, в школі вивчала українську мову, тому жодних іспитів

складати не треба. Ми дуже хочемо обмежити коло тих людей, яким треба складати ці іспити. Тобто це стосується вищих посадових осіб держави, які, якщо це не суперечить Конституції, повинні володіти державною мовою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні?

Прошу голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 1881. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановний доповідачу! Пане Миколо! Я не знаю, де ви блефуете, але я зараз вам відповім. Ви сказали: «вищі посадові особи». То прочитайте, що пропонується внести до статті 7: призначення членів Національної ради лише за наявності сертифіката про складання іспиту на рівень володіння державною мовою. А ви нам, що тут несете? Які вищі посадові особи. Є список вищих посадових осіб. Почитайте закони «Про центральні органи виконавчої влади», «Про Кабінет Міністрів України», Положення «Про Міністерство юстиції України» і все інше.

Але питання в іншому. Чому ви вважаєте, що є люди «второго сорта» чи іншої «закалки»? Що за цим стоїть? Відкрийте цей мішок, скажіть ідеологію цього законопроекту. Чому автори і ви як співавтор вважаєте, що саме для членів Національної ради треба проводити іспити? Це Національна рада! Чому ви не проводите іспити для членів наглядової ради «Нафтогазу», які займаються «барыжничеством» державних коштів? Ось там треба встановлювати, що де і за чим стоїть, і де, хто бере те, що неправильно лежить.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Дякую. Хочу зазначити, що Національна рада з питань телебачення і радіомовлення є позавідомчим конституційним органом, не є центральним органом виконавчої влади. Насправді, ми це питання обговорювали, коли обговорювали статтю 7

цього закону. Мені трохи дивна ваша позиція, що члени наглядових рад підприємств мають складати іспити, а члени Національної ради – ні. Саме Національна рада слідкує за тим, щоби виконувалося законодавство. Її члени є посадовими особами першої категорії, і я був колись членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Тому, з точки зору комітету, посадові особи найвищого рівня мають володіти державною мовою, знання якої має бути підтверджено відповідними іспитами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1882. Народний депутат Олена Бойко.

БОЙКО О.П. Шановні колеги! У поправці 1882 так само пропонується замінити слова «Національною комісією зі стандартів державної мови» словами «центральним органом виконавчої влади у сфері освіти та науки».

Знову-таки, хочу підкреслити, частиною першою статті 64 Закону України «Про освіту» визначається, що центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, а це наше Міністерство освіти і науки, є розробником стандартів і забезпечує освітній процес. Логічно, коли і стандартизація, і навчальний процес, його організація є в одних руках, в одному органі центральної влади.

Я, звичайно, не наполягатиму на голосуванні поправки, бо її враховано в редакції комітету, але до дискусії ще раз закликаю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ми про це говорили трохи раніше, і не погодилися замінити Міністерством освіти і науки, оскільки міністерство не займається безпосередньо видачею сертифіката. Воно затверджує стандарти навчання, а не стандарти мови. Стандарти

мови має затверджувати відповідна комісія. Але цю поправку було враховано в редакції комітету шляхом переформулювання підпункту 2.21 закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу акцентувати увагу на тому, що редакції стосовно статті 7 немає. Можливо, я щось не розумію, пане доповідачу. І не посилайтеся на ту норму закону. Це перше.

Друге. Хочу все-таки звернути увагу на те, що знову застосується дуалізм у підході до порушення принципу нормотворення. Я хотів би, щоб з цього приводу ви якось узгоджували дії із процедурами законотворення.

А виходячи з того, що посилання пов'язане зі статтею 7, ми вважаємо, що поправка має бути поставлена на підтвердження, тому що від цього залежить прийняття цієї зазначеної норми, редакції якої немає.

Шановний доповідачу, можливо, я не добачив, скажіть.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету ще раз прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Остаточна редакція цієї норми записана в колонці навпроти поправки 1879. Це рядок 641.

Колега, я вам зачитаю її: «абзац перший частини першої статті 7 Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» (Відомості Верховної Ради України, 2005 року, № 16, стаття 265; 2006 року, № 18, стаття 155) після слів «володіють державною мовою» доповнити словами «відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови».

ГОЛОВУЮЧА. Ставиться на підтвердження поправка 1882. Прошу визначатися щодо її врахування в повному обсязі.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправка 1883. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Ви тут казали про наглядові ради. Щоб ви розуміли, наглядові ради на 50 і більше відсотків складаються з іноземців. Візьміть ситуацію щодо Коболева. До складу наглядової ради «Нафтогазу» входить сім осіб, із яких чотири – іноземці. Ось про що йдеться, там треба дивитися, що вони знають. Подивіться хто на залізниці, хто вже виїхав, залишив нашу країну, прокерувавши в лапках, вчили нас, як працювати на залізниці. Ось саме про це йдеться.

У поправці 1883 ми просимо виключити запропоновану норму, тому що ви втручаєтеся уже в порядок висвітлення діяльності органів державної влади. Що тут незрозуміло? Ми що, не піднялися вище лікбезу? Чи ви насміхаєтеся над нацією? Що ви пишете? Бумага все стерпит. Але є ганьбою те, що ви пишете: «порядок висвітлення діяльності органів державної влади»...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 30 секунд для завершення.

НІМЧЕНКО В.І. Подивіться закони «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеве самоврядування в Україні», і ви там знайдете, як пишуть, коли пишуть, за скільки днів і все інше, які розпорядження, які положення, які інструкції. Ось про що йдеться. А ви тут пишете, щоб показати значимість цього законопроекту. Це не значимість, а підстава правового нігілізму. І я хотів би, щоби...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Дану поправку відхилено, оскільки проектом Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» запроваджуються нові правила поширення інформації, і для усунення суперечностей у Законі «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» має бути розкрито, як застосовуються мови під час застосування цього закону.

Якщо говорити про наглядові ради, колего, то я, між іншим, є прихильником того, щоб члени наглядових рад державних підприємств володіли українською мовою. Я розумію, що в нас там зараз іноземці, ми можемо поставити різноманітні відтермінувальні пункти. Коли ми розглядали ці норми, ми обіцяли, що повернемося до цього,

і на засіданні комітету будемо це обговорювати. Але відповідно до чинної редакції закону члени наглядових рад мають підтверджувати рівень володіння українською мовою або атестатом, або сертифікатом. У даному разі ми лише цитуємо назву Закону «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», який є чинним з 1997 року. Тому поправку 1883 було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Поправка 1884. Народний депутат Німченко.

Перепрошую, це поправка Писаренка. Він не наполягає (*Шум у залі*).

Поправку 1884 відхилено.

НІМЧЕНКО В.І. Та відхилено.

ГОЛОВУЮЧА. Пане Німченко, ви не маєте права коментувати відхилені поправки інших авторів.

НІМЧЕНКО В.І. А я не коментую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 1885. Народний депутат Німченко. Тепер можете виступати стосовно своєї поправки 1885.

НІМЧЕНКО В.І. А я й казав про поправку 1885, яку відхилено. Тому дайте мені час, який ви в мене забрали.

Пані головуєча, я прошу, я маю право.

Стосовно цієї поправки. Пане доповідачу, я вказував на те, що сама назва закону, саме вказівка на те, що цей закон застосовується, апріорі є протипроцедурно закону. Як ви можете втручатися в інше правове поле, яке не несе ніякого навантаження на це. Це щоб констатацією займатися? Це регулюється не законом, а інструкціями, циркулярами, розпорядженнями, право на видання яких сьогодні мають

окремі органи виконавчої влади. Але тут питання саме щодо інформації про діяльність органів державної влади, що ми просимо виключити. Давайте порадимося, серед авторів законопроекту є нормальні люди, більшість тих, хто розуміється на законотворчості. Ну, навіщо ми влазимо в закони? За моїми підрахунками, ми хочемо влізти і довести до стану турбулентності 19 законів!

Шановні колеги, хто...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Дана норма звучить так: «Інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування поширюється державною мовою». Громадяни України мають розуміти мову державної влади та органів місцевого самоврядування. Це абсолютно слухна норма, яку колега Німченко пропонує вилучити. Я не бачу в даному разі жодних суперечностей. Тому пропозицію колеги Німченка було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 1887. Народний депутат Продан. Не наполягає? Ні.

Поправка 1888. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ми підійшли до пропозиції щодо Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Наведіть, будь ласка, доповідачу, приклад, де у світі є така практика? Можете собі уявити, що Уповноважений Верховної Ради України з прав людини має складати іспити на рівень володіння українською мовою. Це означає, що буде окрема «галочка» на предмет того, чи може особа бути уповноваженою чи ні? Скажіть, будь ласка, про що ми ведемо мову? Особа є уповноваженою законодавчого органу і не може не знати української мови. До чого тут ці іспити? Це вигадки. Як кажуть на Черкащині: «кошачьи выдумки». Тут немає такого смислового навантаження, як їм казали...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. ...що тут виникла загроза із застосуванням української мови як державної, яка потребує захисту.

Скажіть, будь ласка, що Уповноваженому з прав людини не дає можливості виконувати свої функції – захищати права і свободи громадян? Хіба не смішно вести про це мову? Я дуже хочу...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Уповноважений з прав людини захищає не державну мову, а права людини. Мова – це не право людини. Уповноважений може володіти іншими мовами, але українську, безумовно, він повинен знати, і підтвердженням тому є сертифікат.

Поправку Німченка було відхилено, оскільки Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» є спеціальним законом, що визначає процедуру призначення омбудсмена. Для усунення суперечностей між законами були внесені зміни до закону про уповноваженого. Тобто дана норма має на меті узгодження декількох законів між собою. Поправку 1888 комітет відхилив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1889. Народний депутат Олена Бойко.

БОЙКО О.П. Шановні колеги! Ця поправка йде в унісон з попередніми щодо моєї дискусії стосовно повноважень Національної комісії зі стандартів державної мови. Я підтверджую, Миколо Леонідовичу, що, дійсно, відповідно до Закону України «Про освіту» стандарти освіти визначаються статтею 64, а стандарти мови визначає на сьогодні діючий Інститут української мови.

У мене виникає запитання: якщо ми надаємо повноваження новоствореному органу, то чи не буде тавтології з існуючими повноваженнями Міністерства освіти і науки та Інституту української мови? Ми ж не забираємо в них повноваження.

Я не вимагаю підтвердження поправки, тому що вона врахована в редакції комітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Я вдячний колезі, яка щойно поінформувала стосовно тавтології, і тут наші точки зору збігаються. Треба визнати, що тавтологія є в 19 законах. Але питання і в іншому. Визнаючи наявність такої норми, ми тим самим не збагачуємо законопроект, а збіднюємо. Це перше.

І друге. Ми вносимо смуту в його застосування. Давайте ще до граматики доберемося і таке інше. Якщо в нас є Інститут національних мов, то дайте висновок суду щодо порядку застосування, і все. Потрібно було прийти до Конституційного Суду на слухання справи щодо конституційності Закону «Про освіту», де чітко було сказано про статтю 7, про що ми будемо далі говорити, що це, по суті, дискримінація людей за мовним принципом. Тому ми просимо виключити все.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Проектом закону передбачається, що Інститут української мови готує пропозиції і висновки, на підставі яких Національна комісія зі стандартів державної мови визначає стандарти державної мови. У нас немає Інституту національних мов, у нас є Інститут української мови та Інститут мовознавства. У даному законопроекті згадується Інститут української мови, який, дійсно, готує пропозиції і висновки для комісії.

Поправку враховано в редакції комітету шляхом переформулювання первинного тексту підпункту 2.23 перехідних положень.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка ставиться на підтвердження для врахування в повному обсязі.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправка 1890. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ми дійшли вже до кінематографії. Якби Бондарчук прочитав це, я не впевнений на рахунок його здоров'я. Ви ж подивіться, ми всунули сюди ще й Закон України «Про кінематографію». Де ще проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» не виступає в якості мовного поліцейського? Ви що, готуєте для людей? Ви розумієте наслідки чи ні? Почитайте висновки, які надали наш комітет і Головне науково-експертне управління стосовно застосування цього проекту закону, розповсюдження його норм на 19 базових, цільових, статутних законів, включаючи щодо народного депутата, Президента, Уповноваженого з прав людини. Та немає такої практики! Що ми робимо...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 30 секунд для завершення.

НІМЧЕНКО В.І. Ви бачите, в залі немає людей. Але мені дуже приємно, що навіть сім депутатів, які підтримують поправки, це майже 30 відсотків присутніх у залі. Ви подивіться, що ми робимо. Коли прийматимемо цей законопроект, на розгляді у незаконний спосіб якого тиснуть ще діючий Президент, спікер парламенту, то ми запитаємо, де ці редакції, де обговорення.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ну, хочу довести до вашого відома, що український режисер Роман Бондарчук, який в цьому році отримав Шевченківську премію, в тому числі за прекрасний фільм «Вулкан», який я закликаю вас подивитися, знятий українською мовою, знайомий з цим законопроектом, вивчав його і палко підтримує. Дякую, що ви згадали про блискучого українського режисера Романа Бондарчука.

У Головного юридичного управління, дійсно, були редакційні зауваження стосовно змін до Закону України «Про кінематографію», які стосувалися зовсім інших пунктів, а не тих, про які говорить колега Німченко, і завтра на засіданні комітету ми їх обов'язково розглянемо. А саму поправку було відхилено, оскільки, запровадивши законопроект про мову зміни до застосування мови, Верховна Рада має узгодити з цими змінами аналогічні норми профільного Закону «Про кінематографію».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 1891. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Це вже ми перейшли до правопису. Ви тут називали інституції, які забезпечують на сьогодні формування правил поведінки в написанні, правила відмінювання і таке інше. Скажіть, будь ласка, на якій підставі ви вносите цим законопроектom пропозицію, як нам займатися відмінками, змінювати слово «поширення» у відповідному відмінку? Ви не вважаєте, що це латентна насмішка над законом? Хтось навмисно це робить, щоб той, хто хоч трохи розбирається в законотворчості, посміявся. Це перше.

І друге. Я хочу вам сказати, що ми не займаємося правописом. І проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» апriorі не повинен цим займатися. Ви розумієте, про що ви ведете мову? Я хотів би бути почутим, що, по суті, йде встановлення...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 30 секунд для завершення.

НІМЧЕНКО В.І. Хочу сказати, що, по суті, йде нав'язування мовних питань через закон, втручання в природні відносини людей, які виникли з материнського «языка», і ми вже й сюди вводимо це. Давайте подивимось, як у Німеччині на це дивляться.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ця норма взагалі жодним чином не стосується правопису. Ідеться про те, щоб у тексті закону слово «розповсюдження» в усіх відмінках замінити відповідно словом «поширення» у відповідному відмінку. Це просто інший юридичний термін. І оскільки терміни «розповсюдження» і «поширення» використовуються в статті 23 проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», треба було привести цю норму у відповідність із іншими статтями. Тобто норма є технічною, яку колега Німченко пропонує виключити. Комітет не підтримав цього.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка 1892. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Я наполягаю на підтвердженні цієї поправки. Разом з тим хочу знову запитати, шановний пане доповідачу, щодо висвітлення цієї норми в таблиці. Написано: «статтю 6 викласти в такій редакції:». Усе. Де і що дивитися? Де ця редакція? У наступному рядку, 649, написано: «Застосування мов у галузі...». Скажіть, де редакція попередньої норми? Тільки не видумуйте на ходу, на підриві. Скажіть, що ви її пропустили, виключили. І коли ви напишете цю редакцію, я не знаю, а життя знає, що пишуть вночі, вдень чи в обід, вносять суттєві зміни до законопроектів і надають їм статус законів, що на сьогодні є предметом розгляду в Конституційному Суді, і вам це відомо.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка 1892 депутата Котвіцького звучить так: «Пункт 2.24 викласти в такій редакції: «У Законі України «Про кінематографію» (Відомості Верховної Ради України, 1998 року, № 22, стаття 114):

у тексті Закону слово «розповсюдження» в усіх відмінках замінити відповідно словом «поширення» у відповідному відмінку».

Поправка аналогічна попередній, і була врахована в редакції комітету лише в частині термінів, які враховані в статті 23 тіла законопроекту. Якщо ви полистаєте таблицю нижче, побачите, що там враховано. Ми не можемо дописувати іншу редакцію, ніж ту, яка є в правій колонці.

Я вам все зачитав. Ми замінили слово «розповсюдження» словом «поширення».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ставиться поправка 1892 на підтвердження для підтримки її в повному обсязі.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 1896. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Поправка 1893, а не 1896. Це по-перше, а по-друге, прошу увімкнути таймер, щоб...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, поправка 1893. Просто там така сама черговість.

Дякую.

НІМЧЕНКО В.І. Спасибі, що перепрошуєте. «Опозиційна платформа – За життя». Стосовно статті 6. З одного боку, ця тавтологія не може бути застосована в законодавчих процесах, а з іншого, питання: чи можна це записувати в проекті Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Де тут смислове навантаження, що йдеться саме про мову як державну?

Я хочу почути від доповідача, де кристалізується ваша велика думка функціонування української мови як державної, де вона тут закладена. Я хочу почути конкретно від вас роз'яснення у сув'язі цього речення. Ми просимо це виключити, але дайте роз'яснення.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Колега Німченко пропонує виключити речення, яке звучить так: «статтю 6 викласти в такій редакції:». Ми говоримо про зміни до Закону України «Про кінематографію», які, очевидно, мають бути внесені у зв'язку з прийняттям даного законопроекту. Щоб було зрозуміло і вам, колего, й іншим народним депутатам, я зачитаю норму статті 23, на яку йде посилання.

Прошу додати мені часу.

«Мовою поширення та демонстрування фільмів в Україні є державна мова.

Фільми (в тому числі серіали, анімаційні та документальні фільми), вироблені суб'єктами кінематографії України, розповсюджуються та демонструються в Україні з мовною частиною звукового ряду, виконаною державною мовою. Національні фільми можуть демонструватися кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів відповідно до Закону України «Про кінематографію». У разі використання в мовній частині звукового ряду, виконаній державною мовою, реплік іншими мовами, такі репліки мають бути озвучені чи субтитровані державною мовою. Сумарна тривалість субтитрованих реплік, виконаних іншими мовами у фільмі, не може перевищувати 10 відсотків сумарної тривалості всіх реплік у цьому фільмі.

Фільми, не визначені абзацом другим цієї частини, розповсюджуються та демонструються в Україні дубльованими або озвученими державною мовою. Поряд із державною мовою іноземні фільми можуть містити аудіодоріжки, виконані іншими мовами.

Розповсюдження в кіновидовищних закладах України документальних фільмів без дублювання або озвучення державною мовою, але із субтитрами, виконаними державною мовою, допускається в разі, якщо такий фільм набрав щонайменше 2 бали за культурними критеріями культурного тесту, встановленими Законом України «Про державну підтримку кінематографії в Україні», і про надання дозволу на таке розповсюдження зазначено в державному посвідченні на право розповсюдження і демонстрування фільмів, виданому у встановленому законом порядку.

У межах заходів кінофестивалів, що проводяться в Україні за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кінематографії, в кіновидовищних закладах

України допускається показ фільмів мовою оригіналу, але із субтитрами, виконаними державною мовою. Поза межами фестивалейних заходів такі фільми демонструються державною мовою.

Кіновидовищні заклади можуть демонструвати іноземні фільми мовою оригіналу, супроводжуючи субтитруванням державною мовою. Сумарна кількість сеансів демонстрування фільмів мовою оригіналу, відмінною від державної, не може перевищувати 10 відсотків загальної кількості сеансів демонстрування фільмів у кіновидовищному закладі на місяць.

Інформація про демонстрування іноземних фільмів мовою оригіналу завчасно доводиться до відома глядачів.

Надавачі послуг відео на замовлення з використанням мережі Інтернет за наявності в них аудіодоріжок державною мовою для фільмів, доступ до яких можливий з території України, забезпечують завантаження такої аудіодоріжки до відповідних фільмів за замовчуванням.

Держава сприяє суб'єктам, які надають послуги відео на замовлення, чий послуги доступні в Україні, у створенні аудіодоріжок державною мовою та/або в отриманні прав на такі аудіодоріжки.

Кіноафіші та вхідні квитки для відвідування кінотеатрів, інших кіновидовищних закладів виконуються державною мовою».

Тобто законопроектом дуже чітко і глибоко регулюється застосування української мови в кінематографії, дозволяється демонстрування фільмів іншою мовою, але з українськими субтитрами, не обмежуючи нічийх прав.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Поправка 1894. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Великий юрист, історик, член-кореспондент Академії правових наук Олександр Мироненко такі речі називав юридізмом. Ви ж подивіться, поставили двокрапку,

а отже, треба розуміти, щось далі має бути – зміст статті. То кого ви тут держите і за кого?

Шановний пане доповідачу! Я хочу, щоб ви тут поводитися у правовому сенсі толерантно: якщо не записали, то скажіть, що не записали, і не треба пробувати з когось щось робити. Це вам не вдасться. Це перше.

А тепер друге. Ми просимо виключити цю норму, і це враховано скрізь. Подивіться, ви регулюєте питання з посиланням на цей законопроект. Це ж яку треба мати голову «гармошкой», щоби придумати, що застосування мов регулюється законом про функціонування «язика». Ви пропонуєте неконституційний закон, положення якого неконституційне, нав'язати сфері кінематографії.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Норми цього законопроектують функціонування української мови як державної. Продаж, розповсюдження язика телячого, свинячого в магазинах законопроектом жодним чином не регулюється. Тому я не бачу тут жодних суперечностей.

Ви пропонуєте виключити ці дві крапки, після яких іде норма статті: «Застосування мов у галузі кінематографії здійснюється відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Я пропоную ці дві крапки не виключати, і комітет підтримав мою думку. Тому вашу поправку відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Поправка 1895. Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Я знову хочу повернути вас до цієї проблеми. Звертаюся до головуючої, щоб доповідач вибачився. Яку він мову назвав «свинячою» і «собачою»? Якщо йдеться про мови національних меншин, то це ганьба! Ви знаєте, що зараз зробили? Ми вже чули про гавкіт і таке інше. Навіщо ви так?

ГОЛОВУЮЧА. Вимкніть мікрофон.

Пане Німченко, ваш виступ не стосується суті поправки.
Поправка 1896. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я перепрошую, у мене є 1 хвилина...
Пані головуюча, що ви робите?

ГОЛОВУЮЧА. Відповідно до Регламенту, якщо виступ не стосується суті поправки, я маю право вимкнути мікрофон.
Виступайте по суті поправки.

НІМЧЕНКО В.І. Я й кажу, що не можна навіть нахилу робити, думки висловлювати, щоб у кінематографії, крім української мови, застосовувати «свинячу» та «собачу» мови. Ви розумієте, про що каже доповідач? Ви сядьте тут і послухайте, як воно сприймається. Хто дав таке право? Люди рівні серед рівних за правовою природою і фізіологічною, і прирівнювати мову до собачої чи свинячої – це ганьба. Я думаю, доповідач повинен покласти матеріали і сісти, нехай інший доповідає. Не можна знущатися. Ми на грані фолу.

Тому я і прошу більше такого не допускати, а поправку поставити на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Ви мене не зрозуміли. Ми ж спілкуємося українською мовою, розглядаємо законопроект про застосування української мови як державної, а ви кажете, що ми хочемо регулювати «язик». Язик українською мовою свинячий, телячий продається в магазинах. Ми не регулюємо, які там язики, окороки продаються, бо лише мову регулюємо. Розумієте?

Ми шануємо і любимо англійську, російську, угорську, румунську мови, любимо і шануємо людей. Але нормами цього законопроекту ми не можемо регулювати продаж язика, тому що він про інше, ви розумієте. Тобто мені немає, за що вибачатися. Я не ображаю вас (*Оплески*). Я з великою шанною ставлюся до людей, які спілкуються різними мовами.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати щодо поправки 1896.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Поправка 1899. Народний депутат Німченко.

Поправка 1898. Народний депутат Котвіцький. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ігоре Котвіцький, ви наполягаєте на врахуванні вашої поправки в повному обсязі?

КОТВІЦЬКИЙ І.О., член Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Наполягаю.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначитися щодо врахування поправки в повному обсязі.

«За» – 26.

Рішення не прийнято.

Поправка 1899. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Пане Миколо, я хотів би вам сказати на язи́ке оригінала, что остроумие – это еще не ум. Чтобы вы привыкали и к русскоязычным материям, я хочу быть услышанным и на русском языке, который люди понимают...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу вимкнути мікрофон.

Шановні колеги народні депутати! Будь ласка, не робіть цих провокацій. Мовою виступу в парламентському залі є українська мова. Прошу вас дотримуватися Регламенту.

Увімкніть мікрофон народного депутата Німченка. Будь ласка, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Я казав про предмет розгляду, і, дійсно, може й назвав «язиковий вопрос». Доповідач розумів про що йшлося. І мені дуже прикро, що він, розуміючи, що про мову йдеться, назвав її собачою. Це означає, що ви назвали російську мову собачою чи мови національних меншин.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Я ніколи собі не дозволив би будь-яку мову називати собачою, і вас прошу собі цього не дозволяти. Немає в стенограмі такого, це ви називаєте і вигадуете. Не принижуйте, будь ласка, при мені російської мови! Буду дуже вдячний.

Щодо поправки 1899. Вашу поправку комітет відхилив, оскільки законопроектом про мову встановлено неприйнятне публічне приниження чи зневажання державної мови. До речі, так само і будь-яку іншу мову не можна принижувати і зневажати. І наявність таких матеріалів у фільмі має стати підставою для відмови у видачі прокатного посвідчення. Тому вашу поправку комітет не підтримав.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати щодо поправки 1899.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Поправка 1900. Народний депутат Німченко. Прошу виступати стосовно предмета поправки.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я хочу сказати, що є недопустимим розповсюдження на всі сфери суспільних відносин цих положень про функціонування української мови як державної. Я хочу, щоб ви знали, що у міжнародній термінології словосполучення «державна мова» застосовується як офіційна мова. Скажіть, будь ласка, де є загроза застосуванню української мови як офіційної, як державної? Коли «Опозиційний блок» був проти цього? Та ми стоїмо на тому, що повинна бути державна мова, але в рамках міжнародних правових норм, Гаазьких рекомендацій, Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, інших законодавчих актів. ПАРЄ нам надсилала листи, але ви їх проігнорували, і тому незрозуміло...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Вашу поправку відхилено. Оскільки статтею 14 Закону України «Про кінематографію» встановлюється порядок розповсюдження фільмів, а з огляду на те, що цей порядок доповнений нормами законопроекту про державну мову, стаття 14 має містити посилання на цей законопроект.

Дійсно, коли ми говорили про Закон України «Про освіту», ми врахували рекомендації Венеціанської комісії. Щодо Гаазьких рекомендацій, ми їх не врахували, оскільки моєї кваліфікації, мабуть, недостатньо, бо я не знаю, що це за Гаазькі рекомендації. Але, якщо ви прийдете на засідання комітету і принесете нам Гаазькі рекомендації, я обов'язково поставлю їх на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 1902 народного депутата Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. А де 1901? Ви якось перегорнули і 1900 не побачили.

ГОЛОВУЮЧА. Поправку 1900 ви щойно доповідали.

НІМЧЕНКО В.І. А 1901?

ГОЛОВУЮЧА. Поправку 1901 враховано. Тому розглядаємо поправку 1902.

НІМЧЕНКО В.І. А 1901?

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, поправка 1901.

НІМЧЕНКО В.І. О! Я прошу поставити цю поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Термінологічна поправка колеги Сотник, яка пропонує абзац восьмий пункту 2.24 «Перехідних положень» викласти в наступній редакції: «Поширення та демонстрування здійснюється відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Поправку враховано в редакції комітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставиться поправка 1901 на підтвердження для врахування її в повному обсязі.

«За» – 21.

Рішення не прийнято.

Поправка 1902. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я хочу акцентувати вашу увагу на тому, що, на жаль, ми знову стаємо на ті самі граблі, коли втручаємося навіть у демонстрацію і розповсюдження наших фільмів. На сьогодні це вже врегульовано і визначено. Навіщо ще окремий закон? Завтра придумують підзаконний акт. На сьогодні ми маємо масу актів, які видаються з перевищенням повноважень Президента України, органів виконавчої влади.

Тому я хотів би, щоб, коли ми випишуємо норму законопроекту, то виходили з того, що це є фундамент, на якому є надбудова. Щодо кінематографії все врегульовано. Що ще тут надбудувувати? Те, що придумала ініціативна група з написанням цього законопроекту, щоб викоринити російську мову та мови національних меншин. То не треба далеко ходити – прийміть закон про заборону використання, плюньте на статті 10, 11 Конституції, що ви й робите оцим законопроектом, придумуючи латентні форми...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Якщо так станеться, не дай Боже, і ваша політична сила прийде до влади, ви можете, звичайно, забороняти російську мову, якщо вам буде за потрібне. У нас тут демократичний парламент, і ані російської, ані мов національних меншин забороняти не збираємося і не будемо.

Ви пропонуєте виключити норму, яка звучить так: «Розповсюдження та демонстрування здійснюється відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Комітет проти цього, тому вашу поправку було відхилено.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 1903. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Хочу продовжити фразу колеги, який представляє законопроект. Це не найдемократичніший парламент, а, на жаль, це скликання було найганебнішим стосовно демократії. І це ви побачите по рішеннях Конституційного Суду, які вже є щодо тих питань, які приймав цей парламент. На жаль, даний законопроект показує, що до демократії він не має жодного стосунку.

Ви кажете, що тут не забороняється жодна інша мова. Звичайно, не забороняється, про них навіть згадки немає, бо йдеться лише про українську мову, щодо її квот у певних речах на 90-100 відсотків як у приватному житті, так і на державному рівні. А це означає, що всі інші мови заборонені, в тому числі й російська, мови нацменшин, про які тут казали мої колеги. Про демократію тут нічого не говориться.

Тому ще раз пропоную відправити даний законопроект на повторне друге читання, з тим щоб доопрацювати його професійно з урахуванням тих проблем, про які я сказав.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Писаренко! Це законопроект про використання української мови як державної. Я розумію, що ви хотіли б заборонити всі інші мови, можливо, для якогось збурення, провокації. Норми законопроекту не забороняють жодної мови, ніяких проблем з цим немає.

Поправка 1903 колеги Котвіцького є термінологічною, яку враховано в редакції, затвердженій комітетом.

Законопроект абсолютно демократичний і прийматиметься голосуванням народних депутатів. Не бачу з ним жодних проблем. Ще раз кажу, ним нічого не забороняється, попри заклики ваші, колего Писаренко, колеги Німченка чи когось іншого, заборонити якісь мови. Не будемо ми забороняти мов, у тому числі й російської, як би ви цього не хотіли.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на підтвердженні? Ні.

Поправка 1904. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Звичайно, ви нічого не забороняєте, не пишете про це, але виключаєте з усіх сфер життя всі інші мови, крім української. Саме про це я кажу.

Ще раз хочу сказати, що я є прихильником виконання положень Конституції: державною мовою в Україні є українська мова, яка має бути представлена в усіх сферах життя. Але в приватному житті люди повинні використовувати ті мови, які вони захочуть.

Стосовно моїх поправок. Вони стосуються питання встановлення рівня володіння мовою. Я пропоную виключити це або зробити великий перехідний період, щоб не ставити обмеження на певних посадах певним категоріям осіб, у тому числі й Президента, щоб чиновники експертних комісій не визначали, хто може бути Президентом чи працювати на якійсь посаді, хто добре говорить українською, а хто – ні. Прошу поставити на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ще раз хочу наголосити, що законопроект жодним чином не регулюється використання мов у приватному житті, підкреслюю, не регулюється. У приватному житті громадяни мають право говорити будь-якими мовами. Як підтвердження цього пропонується дана норма, у якій говориться лише про

Президента України, який відповідно до Конституції України, зобов'язаний володіти українською мовою. Оскільки відповідно до Конституції він зобов'язаний володіти державною мовою, а порядок засвідчення володіння регулюється саме законом про мову, то з метою узгодження між собою процедур відповідні зміни мають бути внесені до закону. Тому поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1906. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. А 1905?

ГОЛОВУЮЧА. Автор поправки 1905 не наполягає.

Поправка 1906. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Колеги, я хочу ще раз нагадати норму Конституції, що на посаду Президента може кандидувати людина, яка володіє українською мовою. А тут ми бачимо, що цим проектом закону ви хочете доповнити Конституцію. Для кого ви хочете ширму поставити? Що ви творите? Тут ви кажете, що Національна комісія зі стандартів державної мови має визначати, чи володієш ти мовою відповідно до рівня, нею визначеного. Є конституційно визначений термін «володіє». Навіщо сюди лізти? Тут немає аналога. Ви розумієте, що кажете на біле чорне, і свідомо пишете неконституційні норми. Прямо вказано – «володіє». У вас з'являється термін «вільно володіє» чи якийсь інший. Та немає такого в Конституції. Дотримуйтеся її!

Те, про що ви кажете, я називаю латентним. Я вам скажу значення слова «латентний». Це таємні, скриті від людей, небачені дії, які ви творите в цих нормах...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колега Німченко, ми жодним чином не доповнюємо Конституції. Ми маємо прийняти закон на виконання Конституції. Конституції ми не змінюємо. Термін «володіє» Конституцією не визначений, а в нас немає терміна «вільно володіє». У цій нормі говориться зовсім про інше, забезпечується виконання Конституції. Крапка. Комітет відхилив вашу поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Поправка 1907. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановний пане доповідачу! Якщо ви не розумієте смислового навантаження слів в області права, ніколи не кажіть того, що законом ми не змінюємо Конституції. Ви несете в правовий простір свою дефініцію, яка не витримує жодної критики, тим паче стверджуєте, що ми не змінюємо Конституції. Ви почитайте, що вимагається в Конституції стосовно Президента, і які ви визначаєте до нього вимоги. Ви звужуєте права громадянина, який може кандидувати на посаду Президента України. Ось про що йдеться. І не треба тут прикидатися, що ви не розумієте, про що каже Німченко. Я вам кажу, що це неконституційно, а ви це спростуйте. Не можете? Тоді вирішуватиме Конституційний Суд...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу дати 10 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Я просив би працювати виключно на платформі виконання приписів Конституції України. Не може тлумачити...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ми жодним чином не обмежуємо прав кандидата, тому що в Конституції сказано, що кандидат на посаду Президента має володіти державною мовою. Рівень володіння мовою засвідчує Національна комісія зі стандартів державної мови в порядку, встановленому законом про мову. Отже, ніхто нічого не

звужує. І я, колего Німченко, чудово розумію, про що ви говорите. Сподіваюся, що й ви зрозумієте, про що говорять автори законопроекту і члени комітету, які рекомендували відхилити вашу поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 1908. Народний депутат Бойко.

БОЙКО О.П. Шановні колеги! Поправку 1908 враховано в редакції комітету. Я не буду її озвучувати і наполягати на підтвердженні. Однак хочу звернути увагу комітету на те, що під час розгляду поправок 1852 і 1857 деякі опоненти, наші колеги, звернули увагу і наполягали на тому, що треба обов'язково дати можливість місцевому самоврядуванню визначатися з правом мови, наприклад, у транспорті або окремим агентствам реклами, про що йшлося під час розгляду поправки 1857. На жаль, це просто заклики до того, що є неконституційним, тому що у статті 10 Конституції говориться, що державною мовою є українська. А ось такі заклики, по суті, є закликами до федералізації.

Звертаюся до комітету з проханням не підтримувати цієї позиції як такої, що є антиукраїнською, вона є загрозою унітарності нашої держави і не може бути підтримана.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ставиться поправка 1908 на підтвердження для врахування її в повному обсязі.

«За» – 20.

Рішення не прийнято.

Поправка 1909. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я стосовно того, що щойно ставилося на підтвердження, і того, як вирішувати питання щодо Президента. Знову-таки, ми бачимо, що йде спроба вплинути, влізти в тіло Конституції

з точки зору правових категорій, змінити її зміст, який наповнений конкретними нормами прямої дії.

Почитайте статтю 8 Конституції, де говориться, що Конституція має найвищу юридичну силу, а закони та інші нормативно-правові акти мають бути «на подтанцовке» в Конституції, відповідати їй. А якщо ви розширили своє бачення, вийшли за межі норм Конституції, прошу повернутися в лоно норм правозастосування і верховенства Конституції. Ось про що йдеться.

Прожу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего. Дивіться, в Конституції сказано: «Президентом України може бути обраний громадянин України, який досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років та володіє державною мовою». Слово «володіє» у даному разі не розкрито, а закон повинен його розкрити.

Вашою поправкою передбачається виключення з переліку документів, що подаються кандидатом на пост Президента України, сертифіката про рівень володіння мовою. З огляду на те, що за цим законом рівень володіння підтверджується саме сертифікатом, вашу поправку було відхилено комітетом. Норми законопроекту жодним чином не спотворюють Конституції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 1911. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Поправка 1910!

ГОЛОВУЮЧА. Шановний народний депутате Німченко! Автором поправки 1910 є народний депутат Сотник. Поправку відхилено, і на її розгляді може наполягати виключно народний депутат Сотник.

Оскільки народний депутат Сотник не наполягає, розглядаємо вашу поправку 1911.

Прошу вас виступати щодо змісту поправки 1911.

НІМЧЕНКО В.І. Я не наполягаю, але хочу, щоб ви відповідно до Регламенту інформували про те, хто не ставить на підтвердження, хто не підтримує, хто вносив поправки. Про це кожен депутат повинен знати. Почитайте Регламент на предмет інформації.

А тепер стосовно так званого сертифіката. Ви бачите, що ми вже готуємо сертифікованих президентів. Ось про що йдеться. І формально, і юридично, це, по суті, знущення.

Уявіть собі на хвилину: сидять Ніцой чи Фаріон, чи «Фараон» – не знаю, і видають сертифікат кандидату на пост Президента. Ви розумієте, про що йдеться? Ми вже й так виглядаємо як смішна нація з цього приводу.

Тому не допускайте тут... Ви вже зайшли в Закон України «Про вибори Президента України», зайшли...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Ну, як можна вести розмову про сертифікат на рівень володіння українською мовою, який має отримати Президент України? Що ж ми за нація така українська, яка так випишує норми стосовно вищих посадових осіб? Де вони живуть, де вони працюють, і чи...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего. Ну, ви ж були членом Конституційного Суду, не оскаржували, не виступали проти норми, що Президент повинен володіти українською мовою. Дійсно, ми як нація останнім часом деколи виглядаємо смішними в очах світу, але, думаю, зовсім з інших приводів. За всієї вашої симпатії до нашої колишньої колеги Фаріон чи до громадського діяча – письменниці Ніцой, сама комісія складається з групи професорів, і скоріше за все

там засідатимуть інші люди, які будуть обрані відповідно до чинного законодавства.

Так, Президент України повинен володіти українською мовою, немає тут великої біди, так в Конституції записано. Вашу поправку відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Поправка 1913. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ми вже перейшли до Закону України «Про загальну середню освіту». Я хочу поінформувати, вірніше, нагадати доповідачу, що в Конституційному Суді на розгляді знаходяться матеріали про неконституційність Закону України «Про освіту» в повному обсязі, акцентую увагу, в повному обсязі.

Ви заклали в законопроект про мову освітянський закон, як основний, щодо якого, уявіть собі, виноситься рішення щодо визнання його неконституційним. Що тут незрозуміло? Ви подивіться, що робиться з релігійними законами – всі призупинені, оскаржені, відкриті провадження в Конституційному Суді (*Шум у залі*). Не кричіть, грошей не буде. Тому я прошу...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего! Якщо буде відповідне рішення Конституційного Суду, очевидно, до цього закону будуть внесені зміни. Поки що жодних таких рішень немає.

Закон України «Про загальну середню освіту» не може містити іншого регулювання питання застосування державної мови, окрім законів «Про освіту» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної». З метою приведення їх у відповідність один з одним дана норма, з нашої точки зору, є необхідною. Тому вашу поправку щодо виключення цієї норми було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 3.

Рішення не прийнято.

Поправка 1913. Правильно?

Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Оскільки ви вже...

ГОЛОВУЮЧА. Перепрошую, ми вже обговорили поправку 1913.

Зараз поправка 1916 народного депутата Німченка. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Оксано Іванівно, поправка 1915.

ГОЛОВУЮЧА. Написано, що вона врахована. Ви будете виступати?

НІМЧЕНКО В.І. Так, я буду виступати.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 1915. Народний депутат Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би озвучити шановному доповідачу рішення Європейської комісії «За демократію через право» від 11 грудня 2017 року щодо освітянського закону, в якому чітко сказано, що стаття 7 Закону України «Про освіту» стосовно дошкільного навчання, виховання і отримання освіти, є дискримінаційною. Зачитую дослівно рішення про те, що частиною четвертою статті 7 не передбачається рішень для мов, які не є офіційними мовами ЄС, зокрема російської, як найбільш використовуваної мови, крім державної. Менш сприятливе ставлення до цих мов важко виправдати, і тому постає питання дискримінації.

Беручи до уваги вищевикладені міркування, комісія вважає, що вирішити цю проблему допоможе внесення змін до статті 7 та заміна цього положення більш збалансованим і чіткіше сформульованим. Ось про що йдеться.

Міжнародні інституції кажуть не про неконституційність, а про порушення норм міжнародного права, нами ратифікованих, і Конституції. Тому я хотів би, щоб ви почитали цей закон, а не посилалися на те, що там...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Колего Німченко, оскільки вашу поправку враховано, сподіваюся, ви не будете наполягати на її голосуванні.

У поправці ви пропонуєте виключити назву статті 7 Закону України «Про загальну середню освіту». Первісно йшлося про нову редакцію статті, а лишилися лише зміни до певних частин статті 7. Вашу поправку враховано.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви не наполягаєте на голосуванні? Ні.

Поправка 1916. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я не буду далі зачитувати, розумію цю систему. Я вам озвучив рішення Венеціанської комісії. Але я хотів би вас убезпечити від навмисного ігнорування вимоги Європейської комісії з цього приводу. Комісія звернулася до України і попросила направити цей законопроект на експертизу, а ви його заховали під сукно, не показали європейській спільноті. Куди ви так біжите? До вас у цьому році звернулися навіть представники НАТО, казали, що цього робити не можна, це недопустимо, до вас звернувся Європейський парламент, сказав, що такі акти є дискримінаційними, а ви продовжуєте це нав'язувати і обманювати людей...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. ...через зведення таких латентних норм, люди зрозуміють це, відчувши на собі.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Ставлю вас до відома, що ані Європейська комісія, ані Європейський парламент, ані НАТО до мене не зверталися. Так само я не оголошував війни Великій Британії, Німеччині, НАТО чи Європейському парламенту (*Оплески*). Жодних дій не було. Це певною мірою є вигадка, користуючись вашою логікою, сказав би – латентна мрія.

Поправку було відхилено, оскільки питання мови в середній освіті вже вирішено в Законі України «Про освіту». У даному разі йдеться лише про дублювання цих норм у вужчому Законі «Про загальну середню освіту».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 3.

Рішення не прийнято.

Поправка 1917. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Ви говорите про необхідність того, щоби ми захищали всі мови, а не лише українську. Але цією поправкою виключається посилання в тексті законопроекту на Закон України «Про національні меншини в Україні».

Я розумію, що ви скажете, що цей закон діє, і не треба на нього посылатися. Але ідея авторів, я вважаю, була правильною – показати у тексті законопроекту, що законодавство про мову виконуватиметься, перетинаючись з іншими нашими зобов'язаннями, в тому числі й міжнародними, що ми поважаємо і права національних меншин, і ті норми, які сьогодні існують в європейських хартіях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Посилання на Закон України «Про національні меншини в Україні» виключено відповідно до постанови Верховної Ради про прийняття цього законопроекту в першому читанні. Тобто це давно було виключено. Замість цього є посилання на закони «Про освіту» та «Про забезпечення функціонування

української мови як державної», які в сукупності містять регулювання щодо застосування в освіті інших мов. Тому в даному разі достатньо було посилатися на базовий закон. Таке було рішення комітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 1918. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Мої поправки стосуються того, щоб, дійсно, імплементувати в норми цього законопроекту посилання на закони України, які захищають права людей, а саме: «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин», «Про національні меншини в Україні», «Про ратифікацію Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин», на інші законодавчі акти.

Більше того, я підтримую ідеї, які висловлювали мої колеги, що нам потрібно дуже уважно ставитися до розвитку мов у системі освіти. Я пропоную, щоб ми сприяли розвитку мов, щоб наші діти розмовляли не лише українською як державною мовою, а й іншими мовами для свого розвитку, вивчаючи мови і культури різних народів.

Тому розвиток і російської мови, і англійської як мови світового ділового спілкування був би доречним у системі освіти. Вважаю, нам треба робити акценти на розвитку дітей, а не на звуженні норм щодо використання мов.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего! У статті 21 цього законопроекту зазначається, що держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних комунальних закладах освіти. Те, про що ви кажете, в законопроекті прямо записано.

Поправку було відхилено, оскільки перелічені у вашій поправці закони не містять регулювання мови у загальній середній освіті. Крім того, вони є прийнятими, а отже, обов'язковими до виконання, як

і міжнародні акти, які прирівняні до закону або мають навіть вищий статус від певних українських законів. Тобто тут немає жодної суперечності, і це не означає, що конвенції, які ви згадуєте, і хартії не треба виконувати. Просто немає потреби їх тут згадувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 1919. Не наполягає.

Поправка 1920.

Поправка 1919. Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Попередній виступаючий, мій колега, вів мову про те, що стаття 7... Ну, ніяк не вписується. Є Закон «Про освіту», оскаржений у цій частині про те, що тут однозначно вказується на порушення конституційних норм України.

Доповідачу законопроекту я хочу зачитати один із пунктів резолюції ПАРЄ № 2189 (2017): «Асамблея рекомендує Україні вивчити передову практику в державах – членах Ради Європи в галузі викладання офіційних мов з використанням спеціальних методів навчання, призначених для шкіл, які використовують регіональні мови або мови меншин як мови освіти...»

Асамблея просить українську владу повною мірою виконати майбутні рекомендації та висновки Венеціанської комісії і відповідним чином змінити новий Закон «Про освіту». Якщо ви цього не знаєте, шановний колего, мені вас шкода.

Стосовно того, що я не знаю, як ви тут заявили. Не поведіться так, бо ви виглядаєте шнурком в офіцерських берцях поліцейської держави. І не кажіть, що якщо ви про це не знаєте, то все. Хто ви такий? Ви повинні, зобов'язані знати. Прочитайте експертний висновок, там все чітко написано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я роблю зауваження. Прошу уникнути особистих образ під час обговорення законопроекту і говорити по суті. Таке звернення до голови комітету, який доповідає законопроект, є неприйнятним і неприпустимим.

Колеги, я доклав багато зусиль, щоб у залі не було жодних елементів конфлікту. І не дай Боже, пане Німченко, не дай Боже, щоб вони почалися. Прошу всіх поводитися інтелігентно, виховано і стримано.

Будь ласка, пане Миколо, ваш коментар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего Німченко! Ми ж домовилися, що взаємоввічливі, правда? Домовилися? Дякую.

Конституційний Суд, колего, не приймав ніякого рішення щодо Закону «Про освіту». Такого рішення не було. Ваша думка не є думкою Конституційного Суду. В експертному висновку також не йшлося про Гаазьку комісію або будь-яку іншу комісію.

Поправку 1919 колеги Кременя враховано в редакції комітету в частині першого абзацу.

Щодо шрифту Брайля. На думку комітету, це питання має регулюватися окремим законом. Але воно виходить за межі повноважень закону про державну мову, і ми будемо робити все для того, щоб такі норми були враховані.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Ставиться на голосування поправка 1919. Прошу голосувати.

Поправку враховано в редакції комітету. Хто за те, щоб врахувати її повністю, прошу проголосувати.

«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Колеги, 14 година. Хочу наголосити, що вечірнє засідання ми розпочнемо з розгляду поправки 1920, авторами якої є Німченко і Шуфрич. Прошу о 16 годині бути в сесійному залі.

Пленарне ранкове засідання Верховної Ради України оголошується закритим. О 16 годині я всіх прошу прибути до сесійного залу для продовження нашої роботи.